

LIBRARIES

UNIVERSITY OF WISCONSIN-MADISON

Clara fidelisque admonitoria disceptatio practicae manualis experimento veraciter comprobata : de duobus artis, & naturae miraculis : hoc est de liquore alchaest ; nec non lapide philosophico, atque a...

Conti, Ludovico, active 17th century

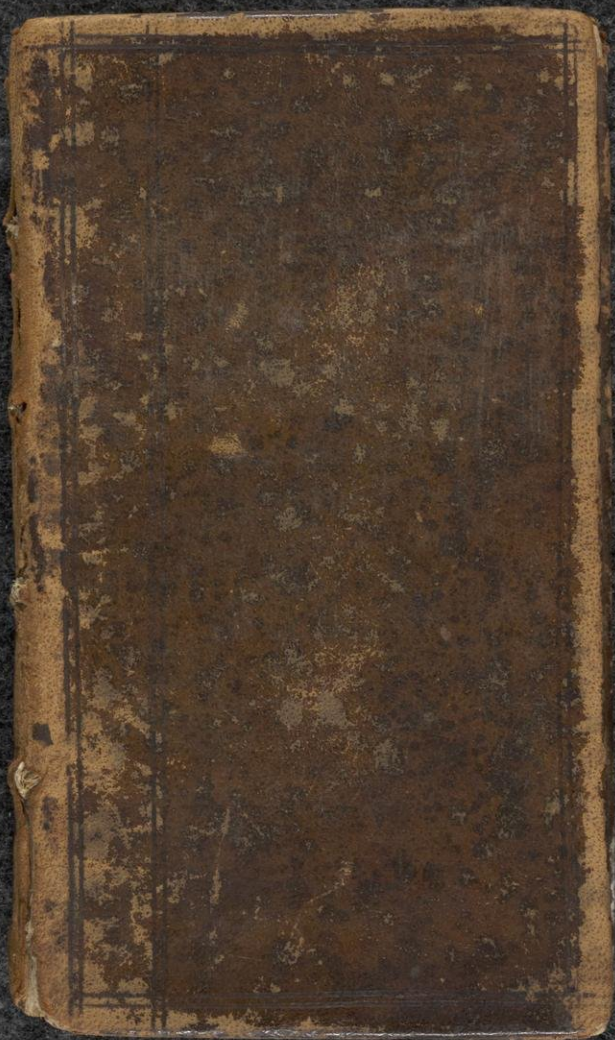
Francofurti: Francofurti : Apud Hermannum à Sande, 1664

<https://digital.library.wisc.edu/1711.dl/X24RTZPE6LZXS9D>

<https://creativecommons.org/publicdomain/mark/1.0/>

The libraries provide public access to a wide range of material, including online exhibits, digitized collections, archival finding aids, our catalog, online articles, and a growing range of materials in many media.

When possible, we provide rights information in catalog records, finding aids, and other metadata that accompanies collections or items. However, it is always the user's obligation to evaluate copyright and rights issues in light of their own use.

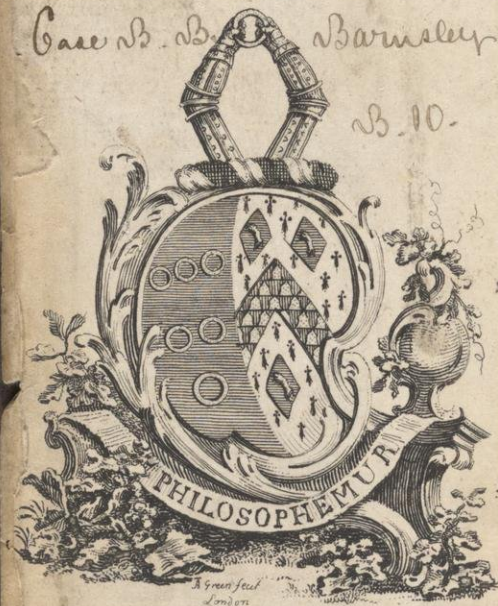
D 402

E 1 — 23

P. NENTON & CO. M.

Case No. B. Barnsley

B. 10.

1844
1845

Carol Huggins Rece
Chinner in Com. Oxon.

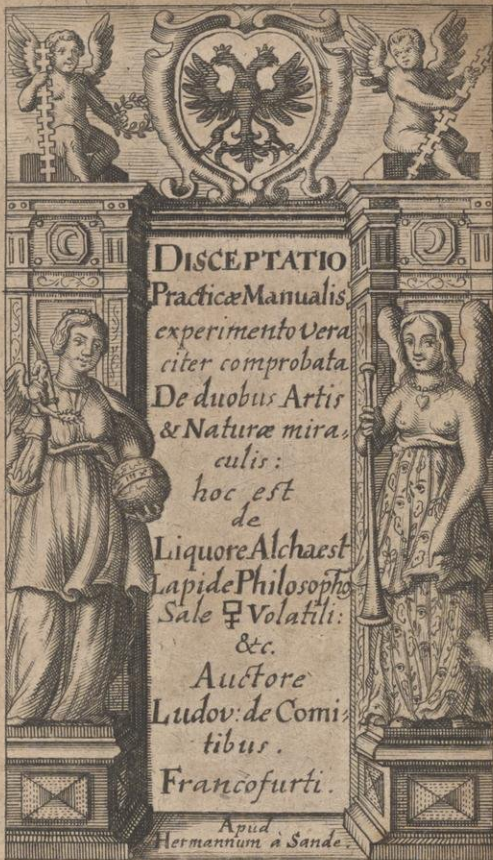

D 402

Conti Luigi de

Clara fidelisque admonitoria
disceptatio ...

DISCEPTATIO

Practicæ Manualis
experimento Vera
citer comprobata.

De duobus Artis
& Naturæ mira-
culis:

hoc est
de

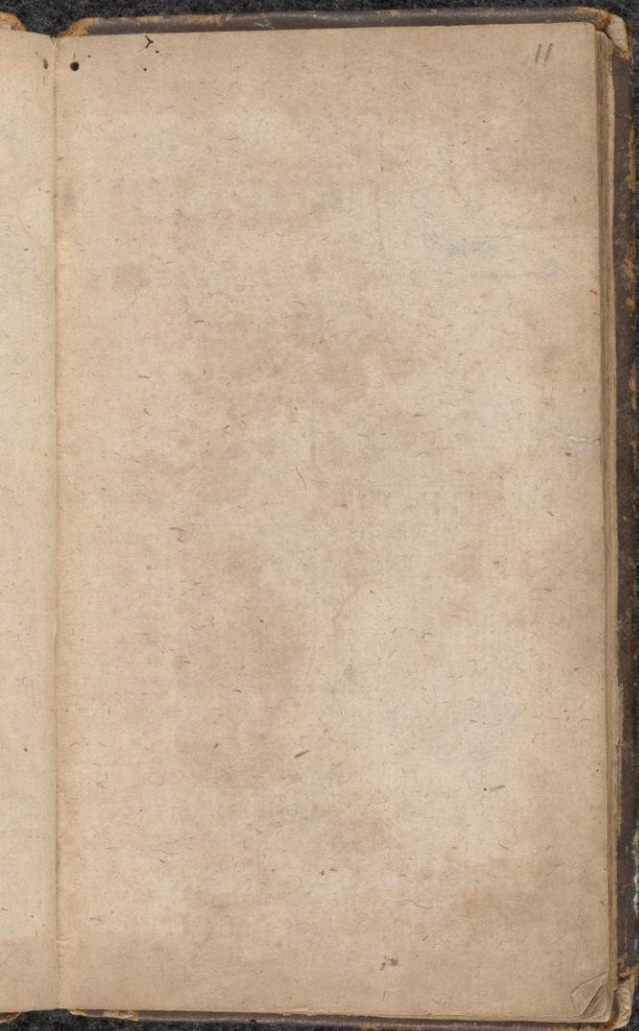
Liquore Alchaest
Lapide Philosopho
Sale ♀ Volatili:
&c.

Auctore
Ludov: de Comi-
tibus.

Francofurti.

Apud
Hermannum à Sande.

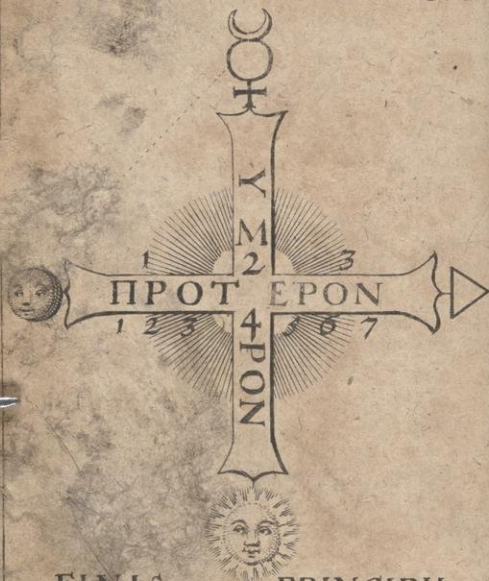

A . M . D . G .

SYMBOLUM ADEPTORUM

FINIS   PRINCIPII
EST
PRINCIPIUM   FINIS.

Rare Books
Duveen
D 402

931955

06(0)90

INDEX DISCEPTA- TIONUM.

Quæ in hoc Opere conti-
nentur.

P refatio ab Lectores Candidos.	
De Nomine Alchaest : & ejus Præstantia. Disc. 1.	pag. 1.
De Materia liquoris Alchaest. Disc. 2.	7
De utriusque Magisterii materia simplicitate, ac virtu- te. Disc. 3.	11
De operatione, qua liquor Alchaest perficitur. Disc. 4.	16
De operatione lapidis Philosophorum. Disc. 5.	26
De Salis Tartari, ac similium Alchaliū volatilitate, & ad id necessaria operatione. Disc. 6.	38
In quo consistat difficultas Inventionis Liqueoris Al- chaest. Disc. 7.	45
De difficultate operationis physicochemica. Disc. 8.	52
In quo sit posita difficultas volatilitatis Salis Alchali præsertim ex Tartaro. Disc. 9.	66
De virtutibus, & proprietatibus Alchaest. Disc. 10.	72
De Virtutibus Lapidis. Disc. 11.	82
De Salis Tartari Virtutibus. D 12.	87
De simi-	

De similitudine, & convenientia liquoris Alchaest cum
 Mercurio Philosophorum, & quid sit in primam ma-
 teriam duci. Disc. 13. 92

De liquoris Alchaest, & Mercurii Philosophici discrimi-
 mine. Disc. 14. & ultima. 103

3

(o)

SERENISSIMO, AC R^EVEREN-
DISSIMO D.D.

LEOPOLDO GVILLI-
ELMO.

ARCHIDUCI AUSTRIÆ.

*Duci Burgundia, Stiria, Carinthia, Car-
niola, Vvirtembergæ, Generali Mili-
tia Hierosolimitana. Ordinis Beate
Mariæ Virginis Teutonicorum in
Prussia Administratori; ac ejusdem
per Germaniam, & Italiam, partesque
transmarinas Magno Magistro. EPI-
SCOPO Argentinensi, Halberstadien-
si, Passaviensi, Olomucensi, & Vvra-
tislaviensi. Abbatiarum principa-
lium Herfeldensis, Marbacensis, &
Ludecensis Administratori. Comiti
Tyrolis, & Goritia. Langravio Alsa-
tia, & Governatori Generali Bur-
gundicarum Provinciarum &c. Do-
mino suo Clementissimo.*

)(2

PRINCI-

PRINCIPIBUS Viris
 suos dicandi studiorū
 labores, jam multis
 ab hinc seculis non
 improbanda scriben-
 tiā extat cōsuetudo,
 ut sic illis suæ venerationis, ac obser-
 vantix specimen exhibeant, & operi-
 bus decus, atque splendorem ex Prin-
 cipum nobilitatis luce concilient, sibi-
 que defensionem, si qua opus fuerit,
 contra imperitorum ac invidorum
 improbitatem parent. Eòque mos
 hic laudabilior, ac imitatione dignior
 censeretur, quò major habita ra-
 tio fuerit Viri, cui exhibetur, virtutis
 ac majestatis, & muneris oblati præ-
 stantix: ut hinc gratius amplectatur,
 vultuque hilariori excipiarur oblatio:
 illinc scripto tutela paretur potentior,
 lumenque fulgentius accedat. Quæ
 omnia

possint, & ad Alchæst confectio-
 nem ob maximam similitudinem trans-
 ferri; cum tamen re ipsa longissimè ab
 illo distet, plerique fere omnes, alterum
 pro altero falso interpretantur. Sicut
 & ipsi etiam Helmontio cogitasse suspi-
 cor, existimanti, quæ de lapide scripta
 sunt, de prædicto illo liquore suo intel-
 ligenda esse, atque hinc principium,
 originem, & basim esse lapidis philoso-
 phici: quod quidem liquido colligere est
 ex pluribus locis suorum tractatum,
 sed specialiter, quod opus illud Sophiæ
 laborem appellet, & ipsum possidentes
 Adeptos, asserique Lullium Hidrargy-
 ron coagulasse, virtute liquoris eiusmo-
 di, ut ipse quidem credit. cum tamen
 Lullium nihil huiusce liquoris rescivisse
 crediderim. Quapropter valde proficuū
 futurum spero, si quid quantumque duo
 illa convenient ac discrepent recenseam,
 ne in

ne in posterum quis imperitus, minusque
 practica huic, studioque suetus, in erro-
 rem labi facile queat. De hoc igitur
 Hermetis miraculo, quamplurima sub-
 scripturus sum, nec spernenda, nec tam
 fideliter paginis ab ullo quod sciam huc
 usque commissa; quamquam tractatio-
 nem illam hic non profitear; cum alia
 plurima illius ante hac nunquam reve-
 lata, immò desperationis fere titulo à pos-
 sessoribus tradita in aliis tractarim vo-
 luminibus, quarum catalogum in calce
 hujus operis appositum intueri quisque
 poterit. His ergo in presentia fruimini.
 studiosi Lectores ingenui: dum interim
 Deum enixè precor, ut mentem Vobis
 aperiat, manusque dirigat in rectam se-
 mitam, & ab erroneis ac sophisticis, Ido-
 latriæ multiplici operibus,
 quam citius retrahere digne-
 tur. Valet.

P R Æ F A T I O

Ad Lectores Candidos.

PRODIERE dudum in lucem, studio-
 si Lectores, scripta Nobilis Belgæ
 Ioannis Baptiste Van Helmont Viri mo-
 ribus, ingenio, eloquentia, omnique do-
 ctrinarum genere prastantis summèque
 laudandi, qui in physicis potissimum,
 Medicis, atque Chymicis disciplinis no-
 vam, inauditam, mirandamque doctri-
 nam professus, antiqua scholarum funda-
 menta quaterere, ac veterum Magistro-
 rum recepta dogmata evertere nixus
 est: quinimmò easdem scholas Magistros-
 que stupiditatis, inscitia, ostentationis,
 aliorumque criminum reos facere non
 est veritus. Quamobrem multorum
 indignationem incurrit; eorumque po-
 tissimè, qui supra ceteros antecellere vi-
 deri ambiunt: Cum tamen in iisdem,
 quas exercent, facultatibus, penitiores
 veritates

veritates scrutari non curent: eorum vero, qui avaritia, ignavia, imperitia, vel alio nefario affectu præpediti, ejus arcana assequi desperarunt, non indignationem solum, sed calumniosa maledicta, & immeritas vituperationes perpeffus est: Ad hæc ipsum crimine ostentationis, jactantia, maledictionis, falsitatis plectere non erubescunt, ejusdemque medicamina, ac mirabilem illum liquorem Alchæest, quo solo arcana Paracelsi, aliaque quam plurima miranda patrari sæpissimè jactitat, mera figmenta esse, inanesque confictas fabulas, nec se talia præstitisse unquam; sed quod per imaginationem existimasset pro ipsissimis veris experimentis conscripsisse; impossibile existimantes in Rerum Natura tale quid reperiri, quod ipsorum cognitio attingere non potuerit: sese pluries, factò experimento vidisse, liquoris illius impossibilitatem. Tanti

*De Nomine Alchaest: & ejus
Præstantia.*

DISCEPTATIO

PRIMA.

NULLIBI reperi hoc no-
men Alchaest, eo que ne-
mo (quod sciam) ex au-
ctoribus usus est ante Pa-
racelsum, qui semel tan-
tum lib. de viribus mem-
brorum cap. 6. de Viribus Hæpatis, de illo
meminit his verbis. *Sed & liquor Alchaest
magnum Hepatis confortandi, & conservandi,
adeoque ab hidropisi, & ejus omnibus generibus,
ab hepatis vitis ortis, præservandi vim, & effi-
caciâ habet. Ejus processus est, ut à coagula-
tione resolvas, hæc ille, nec alibi ejusmodi vo-
cem protulit: tametsi eundem liquorem di-
versis sæpe vocibus indigitavit, inter quas
Hilech magnum, ac frequentius sal circula-
tus minor. An vero nomine Alchaest, hunc*

A

eua-

eundem salem , ipse intelligere voluerit ,
 quamvis Helmontio certissimum habeatur ,
 penes me plurimum dubietatis habet ; cum
 ex prædictis ; & subsequenter Paracelsi
 verbis comprehendinequeat. Ipsius verba
 hæc sunt. *Et iterum coagulatur in formam
 transmutatam, sicut processus de coagulando, &
 resolvendo docet. Tunc enim si suum simile
 superavit, medicina fit hepatis medicinis omni-
 bus superior. Et si quidem hepar ipsum ru-
 ptum, & dissolutum esset ; loco tamen totius he-
 patis est ; non secus, ac si nunquam ruptum, &
 dissolutum fuisset. Quicumque ergo medicina
 operam datis, summo studio id admitti debetis,
 ut Alchæst preparare discatis, propter aver-
 sionem multorum morborum, qui ab hepate ori-
 untur &c.* Nam cum ipse liquoris faculta-
 tes, ac modum præparationis ejusdem enarret,
 illam, quam principaliter apponere debuif-
 set, omittit, quod videlicet omnia, ut ait
 Helmontius, corpora in primam reducat
 materiam, servata seminum potestate, sed
 asserit medicinam fieri pro hæpate, ac ipsi-
 us ægritudinibus, quam virtutem liquori
 suo non ascribit, sed bene pharmaco, quod

ex

ex illo paratur, quod tamen necessarium fu-
 issit addere, eoque magis quod locus
 idem ab ipsomet citatus sit: Præterea
 processus aliis etiam arcanis comunis esse
 cognoscitur, ac præsertim philosophorum
 Hermeticorum praxi, quæ tota in soluen-
 do atque coagulando procedit; licet non-
 nulli, & ad salis Tartari volatilis confectio-
 nem, at perperam, verba illa detorquere ni-
 tantur. Quare nescio, qua ratione dici pos-
 sit, vocem hanc Alchaest de sale circulato
 prædicto speciali solvente debere intelli-
 gni nisi ob eam solam, quod dictio illa Alchaest
 ex germanicis vocibus confletur. Allegeist.
 quæ, totum spiritum, sonant. Cum autem
 noverit liquorem hunc totum spiritualement
 id est tenuissimum, & volatilem, ideo credi-
 dit, Paracelsum ejusmodi vocabulo prædi-
 ctum liquorem innuere voluisse, qui præ se
 fert aquam crassiorem visu, atre ipsa sub-
 stantiæ tam tenuis, ut ad mistorum intima
 pertingere queat, illaque in varias discer-
 pere substantias priori simpliciores, at non
 in elementorum profundam, & mitionem,
 non absimili modo ac in destillationibus

ab igne fieri consuevit, quanavis hic elemen-
 torum quoque mistionem sæpissimè ingre-
 diatur, illam tamen in pluribus saltem, ita
 perturbat, dissipat, atq; invertit, ut multum
 inde virtutis eorū intermoriatur, quod præ-
 dicto liquori non accidit. Hic enim ita cun-
 cta penè resolvit, ut eorum virtutem non e-
 necet, aut confundat; quoniam subtilitate,
 qua pollet, mistorum corpora, sic intimè
 pervadit, suaviterque dissolvit, ut in varias
 tenuissimas substantias dissecet, absq; quod
 in fenum, seu halitum effugiant. ideoque
 medicam potestatem, & alias retinere va-
 lèt, at non seminalem vim ac energiam, quã
 post misti resolutionē vegetā persistere im-
 possibile est: ac propterea qua veritate dici
 possit, omne corpus sensibile, seu tangibile
 in primam materiam redigere, servata semi-
 num potestate, me præterit. an vero ipsemet
 liquor ad hepatis vitia conducat, uti Paracel-
 sus insinuassee videtur, experimento mihi
 non constat, nec huius rei periculum faciam;
 cum pharmaca inde parata tutius ac utilius,
 sine pretiosi solventis amissione exhiberi
 satius videatur, nec ipsum etiam Hel-
 mon-

montium id attentasse crediderim, cum nullo
 libi se, intro illum exhibuisse commemoret;
 plurimas interim illi virtutes tribuit, ac id
 non ipsi per se liquori, sed pharmacis tan-
 tum, & arcanis inde paratis evenire intellexit:
 nec alium quemquam audivi, qui talia
 experimenta noverit, cum neminem hactenus
 mihi fama retulerit præter supradictos,
 liquoris confectionem assequutum esse:
 quamvis ab Helmontio plurimos talis li-
 quoris possessores reperiri existimatum sit,
 quod ex eo retrahi probabiliter potest, quod
 apertè protestetur se, confectionem illius
 non revelaturum, propter rationes, quas
 (inquit) *sciunt Adepti*, sibi falsò persuadens,
 ut ex variis suorum librorum locis conicere
 licet, nec non ex relatione Viri omni fide
 digni liquoris suum, philosophorum esse de-
 cantatum illum, & occultum Mercurium,
 aut saltem necessario exigi ad magnum Her-
 metis Magisterium adipiscendum; quam-
 vis in hoc à veritate longe aberret. Cum
 enim ipse sciverit Arcanum illud à quam-
 plurimis licet occultò possessum, ac re ipsa
 jam possideri, ut oculata fide intueri po-

tuit, & de facto pluries intuitum esse testatur, & semel puluerem illum amico unius vesperi exhibente, hinc inferre facile potuit, non paucos huiusce decantati liquoris artifices, & possessores existere. At ego putaverim è contra, vix quempiam in præsentia vivere, qui opus illud abstrusissimum calleat, quantum quidem ex studiosorum relatione comprehendi potest, cum præterea processus ejusmodi difficillimus sit intellectu, factu laboriosissimus, nec ab ullo Scriptore palam descriptus habeatur, haud videtur existimandum, velle se quempiam, tam leviter huic operi, tam arduo ac laborioso implicare, cum præsertim longum requiratur tempus ac operator nullis occupationibus obstrictus, quibus omnibus impedimentis non rejectis illum adipisci impossibile.

De Materia liquoris Alchaest.

DISCEPTATIO

SECUNDA.

HUjusce admirandi soluentis indagatores extitere quamplurimi, qui diù anxii quæsiuerunt, ex qua materia, seu subiecto illud conficere possent, sicut de materia quoq; philosophici lapidis accidisse notissimum est, quamvis in hoc pariter ut in illo à veritate longissimè deflexerint, cum tamen Helmontius illam patentissimè indigitauerit, tantum praxim reticendo. At opinor paucissimos ejus verum sensum penetrasse, multoque minus ejus operationem, & effectus realiter attigisse. Gherardus Dornus Vir doctissimus, maximeque in Paracelsi voluminibus versatus, in vocabulario quod de vocibus obscurioribus Paracelsi composuit, in dictione Alchaest hæc ait. *Alchaest Mercurius dicitur preparatus, nonnulli volunt esse Tartarum,*

mens tamen auctoris facile deprehenditur à præ-
parationis ejus descriptione : in quibus verbis
id primò adnotari velim , quod supra etiam
inuisse memini, Processum videlicet, quem
de Alchaest Paracelsus tradidit, communem
pariter , & applicabilem aliis esse processi-
bus. Secundo plures esse Scrutatorum sen-
tentias , quid nam vox illa Alchaest signifi-
cet. Tertio quod auctoris intentio ex il-
lius præparatione facile deprehendatur,
quod quam certum sit non leviter mihi du-
bitatur, cum ejus operatio , uti superius re-
tulimus, aliis pluribus chemicis magisteriis,
etiam his potissimum duobus applicari
commode possit. Quarto, quod duplices
potiores sint de materia illius sententiæ,
Mercurium scilicet , atque Tartarum; sed
cum ipse dicat , nonnullos Tartarum velle,
inferri liquidò paret , primam opinionem
probabiliorem sibi existimari , inquit.
Alchaest Mercurius dicitur preparatus , ac
præterea innuit (ni fallor) Mercurium esse
philosophorum, & consequenter materiam
proximam , ac im mediatam lapidis philoso-
phici, dum subdit, Auctoris mentem facile de-
prehen-

prehendi ex preparationis modo, quod inde verius innotescit, quia postmodum verba illa addidit Paracellus, *cum suum simile superavit.* Quod quamvis de liquore Alchaest intelligi possit, à quo suum simile ita vincitur, ut inde fiat metamorphosis valde admiranda, tamen magis propriè de Hermetico opere interpretandum videtur, quod idem à Gebero cap. undecimo, lib. 4. s. summæ innuitur, cum enim ibidem duplicem esse medicinam tertii ordinis, dixerit unicam tamen in essentia, & in agendi modo, postmodum subdit. *Est tamen additamentum citrinantis coloris, qui à sulphuris fixi mundissima perficitur substantia.* En suum simile quod superandum est, post suam priorem præparationem; quamobrem ex Dornei sententia concludimus, prædicta Paracelsi verba de lapide Philosophico intelligi debere, non autem de Alchaest Helmontii. At postquam ipsi sic accipere placuit nomen hoc Alchaest, & nos pariter pro liquore hoc solvente, seu sale circulato accipiemus, non pro Mercurio præparato seu sublimato, qui verè ac realiter spiritus est totus, atque etiam

spiritualior quam Alchaest ; qui quamvis
 universalis ab auctoribus appelletur , id ta-
 men non absolutè , & simpliciter accipien-
 dum, sic enim Alchaest universalior est, cum
 omnia penetret plus minusue pro varia eo-
 rum mitionis clausura. At Philosopho-
 rum præparatus Mercurius aurum, quòd à
 nulla re, quantumvis subtili, penetrari valet,
 nec etiam à liquore prædicto; nisi solum cor-
 pore tenuis non mitione, ita resolvitur, sicut
 glacies in aqua calida, ad aliud nihilominus
 non inseruit in hac sua priori forma volatili,
 nisi ulterius ad plusquam perfectionem de-
 ducatur. Ex quibus omnibus colligitur,
 subjectum primum , unde soluens prædi-
 ctum præparatur, idem esse cum subiecto la-
 pidis, hoc est substantiam corpoream mer-
 curialem , non tamen vulgi Mercurium in
 suo naturale esse corporeo, ut clarius
 infra nobis demon-
 strabitur.

*De utriusque Magisterii Materiae
simplicitate, ac Virtute.*

DISCEPTATIO
TERTIA.

HUjusce inquisitionis discussionem ut-
pote ad chymicas cognitiones perti-
nentem, quantum scilicet ad philosophicam
lapidis naturam indigitandam attinet, in Or-
thochimicorum tractatu fusius examinavi-
mus: nihilominus & hic aliquid de illa re-
petereminimè inutile videbitur: cum pleri-
que stolidè nimis hoc errore detineri co-
gnoverimus, existimantes, philosophici ope-
ris subjectum non unicum esse debere, sed plura,
etiã si opus illud merè naturale (sicuti est) fa-
teantur; cum tamè in nullo alio simili hoc e-
venire videatur. Nulla etenim species sive a-
nimalis, sive vegetabilis suos específicos actus
in pluribus materiis exercet, sed solùm in una
unica sola, quod etiã ratione innotescit: nã cum
in similibus naturæ actionibus causa efficiens,
& artifex non externus, sed internus spiritualis
existat materiæ subjectæ ab initio suæ gene-
rationis implantatus, impossibile est, quin hic
domi-

dominator sit nisi unicus ; alioquin unicus
 non esset finis, nec ad unicam generationem
 ducere posset materiã, sed vel ad monstruo-
 sum, vel notham, & spuriam. Virtus ete-
 nim seminalis, quæ sola rectrix totius gene-
 rationis est, à pluralitate impediretur, ne suo
 Marte materiam dirigere, ac gubernare vale-
 ret, dum alia hùc, alia illùc subiectum tra-
 here pro sua cuiusque prædestinatione nite-
 retur. Quamobrẽ in nullius sapientis animũ
 hanc intulsam opinionem sibi serpere per-
 mittat, nec à quovis persuaderi, philo-
 sophici operis arcanum ex pluribus petendum es-
 se subiectis, sed ex uno solo, & unico. Uni-
 cum autem dicimus, quod in unica specie
 reperitur; & quamvis graviorum auctorum
 nonnulli contrarium affirmasse videantur,
 sciant autem omnes id non absque ratione
 factum fuisse. Cum enim subiectum illud
 non absimili ratione ac ovum multiplici
 substantia sit præditum, activa nempe atque
 passiva, vel triplici principio secundario sa-
 le, sulphure, ac mercurio, quæ spiritum, ani-
 mam, & corpus appellare soliti sunt, vel ele-
 mentis quatuor, vel quinta, quam vocant,
 essen-

essentia, ex elementis extracta; vel alia misti-
 ca ratione, non mirum videri debet, si subje-
 ctum illud sæpe simplex, sæpe multiplex,
 ab iisdem vocari sentiant, ad insinuan-
 das scilicet materiae prædictæ propieta-
 tes, interiorem latentem essentiam, ac
 in opere mutationes de natura in naturam,
 sine qua quidquam boni præstare in hac arte:
 penitus est impossibile. Hinc quoque Mo-
 ruenus materiam, ait, ex una primum radice:
 oriri, quæ postmodum in plures res expan-
 ditur: & iterum ad unum revertitur.

Non me latet, quosdam, ut contrarium
 pertinaciter sustineant, duplicem afferre:
 solere responsionem. Prima est. Metallæ
 specie, atque essentia non distingui, sed so-
 lum accidentaliter pro eorum maiori, vel
 minori decoctione, & puritate, quod quædam
 absurdum sit, quamvis id nonnulli non ob-
 scurioris nominis auctores voluisse videan-
 tur, in tractatu nostro de metallis, argumen-
 tis (ni fallimur) insolubilibus, demonstra-
 tum est, ut illud hîc repetere supervacuum
 haberi possit.

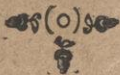
Secunda est. Quod licet materia, seu
 A 7 sub-

subjectum, ex quo virtutem seminalem petendam esse, volunt unicum solum esse fateantur, & hanc nullam aliam esse posse, nisi aurum, cum hoc virtutem suam exercere nisi apertum nec velit, nec debeat, hinc requiri aliam sophisticè, & insipienter præparatam materiam, qua talem auri solutionem, ac penitiorum elementorum ingressum inaniter tamen laborando parent; quasi virtus aurum soluens aliena sit, artificialis, & sophistica, oblitiforsan eorum, quæ à Comite Bernardo Trevirensi in Epist. candidè adnotata fuere, nihil scilicet aurum solvere posse vera, & naturali solutione, quod ab eodem auro recondensari nequeat, ita ut unum, & idem cum ipso fiat substantia, materia, & essentia.

Cum ergo hoc omnium Scriptorum unisona sententia, & auctoritate nec non ratione, quinimò, & experimento verum esse cognoscatur, in philosophico nimirum opere unicum solum necessariam esse materiam, quæ alia re extranea non indigeat, nec sapientioribus illud novum habeatur, de materia tamen prædicti solutivi liquoris
non

non ita pariter cognitum omnibus esse cre-
 diderim, nec immeritò sane, cum opus illud,
 utpote artificiale ex pluribus compactum
 subiectis, iure quispiam suspicari posset, ut
 de pharmacis, & confectionibus quampluri-
 mis videre est, in quorum compositionem
 plura simplicia ingredi perspicuum. Quare
 & de hoc etiam dubitari posset, num ex
 pluribus parari debeat simplicibus, ut ad a-
 quarum, quas vocant separationis, normam,
 & modum componeretur. At hoc falsum
 esse sciant. Vnicum enim solum subiectum
 est, ex quo liquor ille mirabilis, ac solvens
 incomparabile extrahitur, quod satis apertè
 superiori capite revelatum est, quamvis,
 sicut & in lapide aliquod extrinsecus ad-
 iuuans adhibeatur, quod tamen ad interio-
 rem essentiam pertingere nequit; quin immò
 ab extraneis utrumque destrui
 posset, uti dictum est,
 ac dicetur.

*De operatione, qualiquor Al-
chaest perficitur.*

DISCEPTATIO
QUARTA.

CUm ergo præcedentibus Disceptatio-
nibus satis apertè ostensa sit materia li-
quoris Alchaest, & num eam unicam esse
oporteat an plures: jam de operatione pari-
ter disceptandum est, quæ sit, & qualis, num
eam unicam esse oporteat, an plures, & num
per unicam, aut plures operationes efficia-
tur, cum ejusmodi cognitio ad hanc inqui-
sitionem summopere conducatur.

Diversimode autem considerata, unicam
illam dicere, atque non unicam decet, ratio-
ne tamen consonum est illam unicam ap-
pellare. Etenim si Morienu^s philosophici
magisterii opus, quamquam duplex, uni-
cum potius dicendum esse monuit quam
duplex, ex eo, quod primum sit, sicut & alte-
rum, & ubi primum desinit, incipit secun-
dum, multò rationabilibus hujusce liquoris
opus

opus unicum erit nuncupandum, eo quod
 non similitudine ac mysticè, sed realiter uni-
 cum & licet interruptum, cum eodem ordi-
 ne, forma, & methodo totum procedat à
 principio ad finem. Attamen iuxta Para-
 cellsum duplex operatio requiritur, præpa-
 ratio scilicet atque perfectio; cum vero satis
 præparata venalis inveniatur, ad quid tem-
 pus, labores, & expensas impendere? cum
 experimento cognoscatur, non minori vir-
 tute polliere eam, quam ex natura præpara-
 dam, ac vulgari arte præparatam accipi-
 mus. verum unicam ne dixeris, an duplicem
 parum id referre arbitramur, dummodo
 sciatur finis, ad quem tendit, & quomodo,
 & quare sic tractari debeat. Etenim finis
 non est materiæ perfectio, ad quam vi semi-
 nis indita vergebat, immò seminis ejusdem
 destructio, seu potius subiecti artificialis dis-
 solutio non ad elementa, sed ad principia se-
 cundaria, nam uti manifestè probatum est in
 Orthophysicis, mixtorum dissolutio, eo-
 rum præsertim, quæ stricto ligamine per na-
 turam condita sunt, etiam si violenter illa
 procedat, non illicò in elementa abibit.

mix-

mixtum, sed in principia secundaria; cum natura
 mistionem salvare nitatur quantum possibile fuerit,
 quamvis quamdam etiam materiae portionem in
 elementa abire non sit inconueniens, quod experimen-
 to etiam in qualibet dissolutione cognoscitur, parte
 vero sic dissolutae si conseruentur, vel sulphur
 erit vel Mercurius, vel sal juxta proprietates
 illis partibus inditas: cum ergo liquor iste
 nec comburatur, nec fixus igni resistat, iure
 optimo mercurius nuncupabitur, & erit
 Mercurius de Mercurio, sicuti de philosophico
 quoque idem perhibetur, hunc enim Mercurium
 de Mercurio appellant; at diversimodè, uti alias
 explicabitur: interim cum principia praedicta
 elementis propinquiora sint, licet ex homogeneis
 mistis provenientia, simpliciora, puriora, ac
 simul debiliora cognoscuntur: hinc est, ut
 praedictus liquor, utpote Mercurialis
 homogeneus & tenuissimus mista caetera
 penetrando intimius, quam aliud quodlibet
 soluens peruadat, & illa in substantias
 sic separet, ut tenuiores reperiri non sit
 possibile, ac proinde virtutibus pollentes,
 metallorum

lorum tamen transmutationibus ineptas.
 Quamobrem confectio eiusmodi sol-
 vētis non est ejusdem perfectio quoad prio-
 rem inditam à semine proprietatem, sed di-
 ci potest perfectio extrinseca quoad effe-
 ctum, quatenus mistorum partes actu in-
 divisas, potentia vero nulli alteri dividendas
 disgregat: quinimmò quantum ad intrinse-
 cam naturam potius corruptio est quam
 perfectio, quod Geber de metallis imper-
 fectioribus asserit, existimans quas contine-
 re sulphureitates, quarum alteram acciden-
 talem ipse nuncupat: eo quod metallo iam
 in sua puritate originali genito superveniat;
 atque id, ratione loci mineralis contigerit,
 quasi locus diversis excrementis sulphureis
 infestus metallicam materiam in primordiis
 generationis puram inficiat, ac pro varietate
 impuritatis, & fuliginosi sulphuris à quo
 comūne mercuriale subiectum factatur, &
 ex universalitate in particularitatem redigi-
 tur, & pro varietate juxta quorūdam aucto-
 rum sententiā huiusce sulphurei excrementi
 variæ quoque metallorum species oriuntur.
 Id autē opinatus est Geber, & cū ipso plures
 etiam

etiam Chemiæ professores : quia experimento cognoverint, præfata recrementa segregari vel lapide philosophico, vel physicochemico, regenerationis magisterio: dum enim intuiti sunt ab imperfectioribus metallis plus minusve hanc, vel illam faciem speciem per lapidis projectionem super illa removeri, immò, & per solam caloris digestionem à nonnullis; jure sibi persuaserunt superfluum illud accidentaliter illis post primam elementorum mixtionem loci defectu immisillum fuisse.

Id autem non ita sese habere probatum est nobis multoties in Orthochemicorum opere præsertim, in tractatu de metallis, & alibi fusius, nec ipsos Auctores id voluisse, sed arcanum artis præcipuum sub tali sententia oclusum indigitasse. Vis enim spiritus seminalis in qualibet re interius latentis, nisi alicuius necessario requisitæ circumstantiæ defectu prohibeatur ab opere cui destinatur, corpus sibi, suisque operationibus opportunum cõflare nititur quoad potest, suisque necessitatibus providere; quare in lapidis projectione super imperfectiora metal-

experientia
 l phys
 io: d
 us m
 fac
 per
 is dig
 a feru
 post p
 defect
 obato
 nicoru
 allis,
 volu
 ali se
 nim sp
 us late
 circum
 pere c
 eration
 oad po
 re; qua
 rfectio
 meta

metalla superfluitates non actu illic existen-
 tes purgantur ; Sed de novo genitæ divi-
 duntur. Vis enim lapidis, quæ nil aliud est
 nisi spirituale semen per ignis multiplicatio-
 nem maximè auctus in corpore lapidis de-
 bitam sibi , ac necessariam corporeitatem
 non inueniens in alieno parat, & eousque se-
 se dilatando diffunditur , quousque tota ip-
 sius vis exhauriatur, & ad finalem terminum
 sibi naturaliter debitum deveniat , atque sic
 auri, vel argenti speciem indit. Cum vero
 totum imperfectioris metalli corpus huic
 operi non sit opportunum , non mirum est,
 si aliquid inde excrementitium segregetur,
 quod tamen nequiquam superextitisse dice-
 tur. Hoc idem efficeretur, si super aurum
 vis alia seminalis aucta inferioris alicuius
 metalli effunderetur , necessario siquidem
 tunc ex auro quoque aliquid faculenti sepa-
 raretur ; illud videlicet , quod tincturæ
 super illud proiectæ suscipiendæ ineptum
 foret. Naturæ siquidem respectu non ma-
 gis dici debet perfectum aurum , quam
 aliud ex inferioribus, quæ suum semen , ac
 perfectionem æque ac aurum ab illa obti-
 nue-

nuerunt. Quare superfluitatis ratio respectiva est, non absoluta. Sicut pariter Homini accideret, si carnibus vesceretur animalis cujusdam, utpote hædi, vel leporis, humani vis seminis id sibi pro nutrimento assumeret, quod aptum ad suas proprietates illi comunicandas inveniret, reliquum vero ut sæculentum reiiceret, at si ex iisdem carnibus canis elementum acciperet, nec eandem portionem pro se retineret, nec idem excrementum repelleret; cum semen, quod est nutritionis efficiens causa, diversum sit in homine, & ac in cane. Atque pari ratione si canis, vel aliud animal humanam ederet carnem, quamvis cæterarum perfectissima, ac temperatissima, judicetur, aliud foecis genus ejiceret, & aliam inde alimenti portionem pararet. Sicut enim diversum semen diversum corpus efficit: Ita alimenti diversitate indiget ad idem corpus sustinendum: quare hinc apertè liquet, similia recrementa variari pro varietate seminis efficientis, ac proinde in diversis esse diversa ac talia dici respectivè virtutis illius generantis,

o respectis, nec ullo modo ante in carnibus prædi-
 er Hoctis extitisse divisa actu, sed solum potentia-
 tur amiter dividenda.

eporis. At in opere physicochemico quamquam
 mento additio non fiat alieni seminis, cui possit no-
 orieta. va regeneratio accepta referri, sed ex eadem-
 quum met virtute priori, per quam subiectum il-
 idem lud genitum est, & in tali termino relictum
 nec ulterius ducitur in novam formam, ad quam
 nec sola natura non poterat, sed artis auxilio mi-
 men, nistrantis, & ignem, ut oportet, dirigentis in
 iver. speciem non absolute, & simpliciter diversã,
 tque sed ad eandem, ad quam semen vergebat, &
 imal natura ipsa si potuisset æquè adduxisset: sicut
 rte. patet etiam in animantium ovis, in quibus
 atif. jam semen pullorum præexistens fatum sue
 ice. speciei proprium gigneret, non alienum: si-
 nem stitur tamen vis illa in ovi termino, quia ca-
 di. lore destituitur, quo adveniente species jam
 di. præconcepta erumpit, nec alia poterit um-
 en. quam inde elici quæ ibidem antea non exti-
 ilia terit. Hoc idem in plantarum seminibus
 ef. observatur, in quibus vis seminalis antea
 aac clausa, & quiescens terminum quemdam
 an. sui motus habere dignoscitur, quousque in
 tis, terram

terram iniecta nutrimento, atque calore in
 novas protuberant stirpes easdem penitus
 cum iis, à quibus semina profluxerant.

In materia igitur philosophica paucum
 illud nigrum, ac leve superfluum, quod ob-
 stetricia manu artificis removetur, semper
 idem apparet, cum semper eodem efficien-
 te, iisdemque instrumentis procedat. Sed
 in projectione lapidis philosophici Argy-
 ropei super metallum omninò idem, diver-
 sum extrahitur excrementum, ac in proie-
 ctione Chrysopei, quod clarum signum
 est, excrementa ejusmodi varia gigni pro di-
 versa efficientis virtutis specie. Totum obi-
 ter dictum sit, ut ostenderè superfluitate il-
 las non accidentaliter post primi subiecti ge-
 nerationem inchoatam supervenisse, sed
 partes esse subiectorum essentielles, ac de in-
 trinseca eorundem ratione, & necessario re-
 quisitas ad exigentiam naturæ, ubi indivi-
 dualiter existunt.

Geber itaque de sulphureitate loquitur,
 quæ vi proprii seminis ex subiecto artis ex-
 trahitur sola digestionem, absque alterius se-
 minis potentia extrinsecus superinjecti,
 quam

quam ideo accidentaliter præextitisse scribit, & cum difficultate tolli.

Alteram vero nulla ratione à metallis removeri possibile esse, quia sit de illorum essentiali proportione, ideoque non posse inde sine subiecti destructione removeri: nec forsan cognovit hanc pariter posse aliquo modo separari, quamvis multò difficilius quam altera, nec tamen subiectum penitus destruitur ob rationes, quæ clarissimas demonstravimus in nostris Orthophysicorum libris: atque in operatione Alchaest, per quam subiectum destruitur quidem à priori suo esse, & naturali, ad quam vergebat propensione, non tamen in elementa redit, sed in secundaria principia, uti dictum est, quæ substantiæ sunt à priori subiecto longè diversæ. Ex his non difficile erit colligere alia duo, quæ superius proposita sunt, & quomodo solvens hoc ita præclarum præparari possit.

Operationem vero specialius, ac lucidius exposuissim; sed propter rationes, quas in præfatione conscripsi, indecens atque injustum videretur. Non dubito tamen Pru-

dentioribus , ac industriis Artificibus sufficienter esse insinuatam , nec tam apertè ab aliis , qui eam possederunt fuisse præmonstratam.

Si enim ipse inter tot Scriptorum ambages eruere potui, multò facilius ex his , quæ superius præmonuimus, poterit quisque sagax indagator eandem intelligere.

Hoc præterea superaddere non recusabo, quod cum subiectum præmonstratum sit per naturam perfectissimè , ac strictissimè mistum , ideo non facile in principia secundaria resolubile , sed patientiam non vulgarem exigi, laborem, ac temporis diurnitatem , ut ad finale complementum , in quo suis polleat virtutibus mox enarrandis , reducatur.

De operationibus lapidis Philosophorum.

DISCEPTATIO
QUINTA.

Quamplurimi , præclarique Scriptores innumera edidere volumina de operatione,

ratione, quam physicochemicam, eo quod
 naturæ, & artis iuamine conjunctim fiat,
 appellant, ut supervacaneum, ac inutile pla-
 nè videatur, de illa quidpiam aliud superad-
 dere; vel enim actum agi frustra, vel errores
 plusquam nimis auctos ex multiplicatione
 verborum multiplicari judicabitur: atque
 sicuti nullibi non extant, qui de opere illo
 arcano clariorem, aut minus saltem impli-
 catam declarationem promittant: ita nus-
 quam possidentes realiter, & ex voto in pro-
 patulo sese manifestant: vel quod nemo talis
 reperiatur: vel quod si quis: apparent rari
 nantes in gurgite vasto: nec id quidem mi-
 rum ob rationes partim infra, partim alibi
 nostris voluminibus enarrandas. Nihilo-
 minus profiteri non vereor, me hic plura re-
 velasse, ac revelaturum ad illius operationis
 intelligentiam summopere conducentia,
 quæ apud alium quempiam professorem
 non facilè erit invenire. Candidis igitur,
 ac æquis artis abstrusissimæ Indagatoribus,
 nec parum proficuum, nec minus gratum,
 quod ingenuo, fidelique animo, calamo
 comprehendere volui, futurum esse spera-
 verim.

verim. Quare singulos, ac universos moneo, ut attentius, intimiusque scrutentur, qua hinc subnectam: nec existiment me quidquam ex opinione prolaturum, sed ex ipsissima rei experientia manuali opere veraciter comprobata. Ex hoc enim omne dependet, operatione scilicet, per quam materia ad ultimam perfectionem suscipiendam disponitur. Si enim præparatio rectè fuerit instituta, quod reliquum est, opus est facile, nullius laboris, ac nullius penè periculi, nisi data opera destrueretur, quod Amico semel contigit.

Cum enim opus perfectissimè dispositum, atque vas, quo erat inclusum, Hermetico sigillo præmunire tentasset, cum vas patulo nimis collo, ac breviori igni admotum vitrum eliquare tentasset, ex vehementi calore materia cominus calefacta, subitoque rarefacta in vaporem crassum, totum vasis corpus replentem commutata est, cum tamen antea vix quintam, vel minorem etiam partem capacitatis occuparet.

Vapor hic crassus, opacus, gravis, nec enim extra effugiebat, frigida infusa cohibi-

tus in priorem densitatem, & formam licet
 fædatam rediit; at nulla vi potuit amplius ad
 sui priorem rectitudinem impelli, mixtionis
 enim interna proportio spiritualis feminis
 suo muneri obeundo penitus inepta fuit red-
 dita. Vix autem crediderim simile quid
 ulli artis Profefiori unquam occurrisse: cœ-
 terum non ita facilè continget occasio, ea-
 fusve destructionis. Duo ergo puncta sunt,
 seu fundamenta, quibus tota Sophorum
 Ars innitur, materia, scilicet Inventio, cir-
 ca quam insudet Indagator, & operatio, qua
 in illam suos labores exerceat. Illam noscere
 non ita difficile, arduumque credatur: habi-
 lem sed reddere massam, juxta omnium una-
 nimem Magistrorum sententiam est pe-
 nè impossibile, ob plurimas, quæ requirun-
 tur, circumstantias, singulas ita necessarias,
 ut una neglecta, etiam si cœteræ omnes con-
 currerent, irritus labor omnis subsequere-
 tur. Harum præcipua in igne consistit, in
 cuius gradus, & punctorum mensura totum
 opus consistere asserimus; non quia ignis
 dumtaxat consideratio sit satis; sed quia prin-
 cipalior est, ad quam etiam alia reducuntur:

B ;

& quia

& quia ipsum adhibere oportet, nonnulla ex ipso provenientia observanda. Hinc Morienus fideliter monuit Artificem unumquemque rem ipsam inspiciendam dum ait.

Respice nigrum completum, nigrum à sua nigredine diminutum, omnemque nigredinem: id est acuta mente perpende mutationem, & causam, ex quibus pariter opus rectè dirigi poterit, ac ex iisdem error, nec non superabundantia præcognoscetur, & evitabitur. At ad amissim hæc scire, quæ dicuntur sufficere, atque opere practico invenire, labor est laboriosissimus, ad quem tamen non corporis robur, sed animi virtus, oculorum, & manuum per diligens industria requiritur. Hinc idem Morienus circa sui libelli calcem, admonitionem aliam summoperè notandam reliquit, dum inquit, operationem illam non sufficere, discipulum à Magistro recipere, hoc est aptum indagatorem à sciente Doctore; sed insuper necessarium esse, ut eandem discipulus à Magistro operante simulque docente re ipsa intueatur non semel, aut bis, sed frequenter: quæ verba non leviter

leviter sunt transigenda; cum hinc apertè cognoscatur, quam ardua difficilisque sit operatio prædicta, quam nonnulli etiam ex plebecula vulgaribus, inanibusque practicis insistentes suffurari sperant, casu potius & opinione fidentes, quam reali solidaque doctrina, experimentis interruptis indivisibiliter connexa.

Sicut autem materiam unicam penitus esse asserimus, ita quoque operatio unica, simplex est & linearis: atque hic animadvertendum quamplurimos errare, existimantes solam, unicamque vocari vel ratione finis, in quo sit una, vel ratione artificis plures in unum componentis. At scire quemlibet oportet materiam non sic unicam prædicari, quoniam hac ratione pharmaca quoque artificialia unius unitatis nomine nuncupari possent, licet ex pluribus composita, quod tamen non accidit in rebus naturalibus, in quibus non observatur nisi unica, & singularis materia, sive subiectum, ut apparet in seminibus, & animalium ovis, quæ potissima sunt exemplaria, ad quæ respicere iubetur Artifex ab auctoribus primæ classis. Sic

Tiismegistus ibi. In Gallina ovo maximum
 subsidium est, & in natura propinquitas. Sic
 Moschus in Turba. A nostro pulvere albo,
 stellato, splendido apta sunt instrumenta pro
 ovo: & Augurellus.

Quin etiam duplicem scito vim intrinsecus
 esse

Et que semper agat, & que patiatut ut una
 Famina, & Mosque agitent, veluti cum
 pullus in ovo

Crescit agente quidem hoc, atque hoc patien-
 te vicissim,

Exterius tantum miti, atque fovente calore
 Adiutus, neque in quid convenientius ullum
 Exemplo hoc credis, neque quod me indice
 semper

Acrius inspectes, atque ad quod cuncta redu-
 cas.

Sunt quidam tamen nature operum igna-
 ri existimantes plures, duas saltem requiri,
 quarum altera foeminae, altera Maris vicem
 gerat, quod in plantis non accidit, multoque
 minus metallis, quae instrumentis ita desti-

tuuntur. In animalibus vero propter sensuum organa , & nutritionis instrumenta, Maris, & Fœminæ necessitas fuit, ut in illis materia ad illorum exigentiam elaboraretur multipliciter, variisque virtutibus prædita redderetur, quod in metallis, quæ unico actu non interrupto ad finale complementum deducuntur per naturam, necessarium non erat, unum enim, & idem simul, ac semel maris, & fœminæ partes explet: & hinc hermaphrodita dicuntur ab Alexandro; sicut & plantarum semina. quamobrem in opere philosophorum arcano materia unica sola, & singularis esse debet ab ipsa natura artificii exhibita, quam ipse sumens nihil illi addere, nec aliquid demere debet, si quidem ipsa sibi sola sufficiens est. Hoc autem ideo dictum volo, quod nonnulli existiment diversa metalla simul cœniri oportere, aurum nempe vel argentum cum mercurio complicantes, vel cœtera imperfectiora metalla, sive metallica subiecta, sperantes illa per artem unâ taliter commisceri, ut in unum tandem mistum verum atque perfectum redigi queant. Sed ipsos iterum, iterumque mo-

nitos velim, mistiones eiusmodi meras esse
 nugas, sophisticaeque opiniones ex aucto-
 rum ambagibus perperam detortis exortas,
 quæ nec rationi congrua cognoscuntur, nec
 experimento respondere observantur. Non
 tamen negaverim, semel aurum, vel argen-
 tum superaddendum: at cum hoc exigitur,
 iam arcanum opus integrè peractum erit,
 atque hac solum ratione solvuntur Magi-
 strorum ænigmata, cum de unitate subiecti
 aliquoties, alias verò de pluralitate pronun-
 cialle videntur. Diversis enim tempori-
 bus id verum est: in ipso tamen exordio,
 cum operator artificialis inchoare opus præ-
 sumit, tunc unicum, solum, & singulare sub-
 jectum recipit, & in illud operatur, quod
 Morienus pluribus exemplis demonstrare
 adnititur, quod si sæpe materia vocatur mul-
 tiplex, id non ratione suæ corporeæ indivi-
 duitatis intelligitur, sed ratione virtutis in-
 terius existentis, atque sic duplex dicitur no-
 mine Maris, & Fœminæ. Agentis, & Pa-
 tientis. Solis, & Lunæ, aliisque dualitatis
 infinitis propemodum formis methaphori-
 cis, ac mysticis, vel ratione partium, signo-

rum, & naturæ per naturam diversitatis, & sic triplex: vel ratione elementorum componentium per naturam in primordiis illius connexorum: & sic quadruplex: vel ratione totius cursus & materiæ ex hoc ultimò emergentis, & sic quintuplex solita est appellari, quod alibi nobis apertius declaratur.

Sicut ergo unica singularis materia est, & requiritur; ita unica sola erit operatio, per quam illa ad sui perfectionem naturaliter tendens impellitur, non ita tamen una, quin possit etiam multiplex vario respectu, ac mysticis sensibus nuncupari. Hinc est, quod penes aliquos dicatur solutio, & congelatio, atque aliis nominibus insignita reperitur, ad hoc solum inditis, ut operationis effectum juxta naturæ intrinsecus operantis exigentiam, manifestum redderent. Si vero totus operis progressus intelligatur, quatenus videlicet, & dispositionem, & perfectionem ultimam comprehendit, tunc benè duæ poterunt operationes pronunciarī, quarū prior difficillima, lubrica, & occulta alterā faci-

facilem, tutam, clarè descriptam antecedit: mystica vero similitudine ita invicem conveniunt, ut vix, nisi cui oculis perspecta fuerit, credibilis. Quod & testatur Morienus asserens, unam esse, sicut & alteram, & cum prior desinit, incipit posterior. At plurimum discriminis in rei veritate subesse intelligas, tum ratione temporis, tum ratione aliorum, ut ignis, vasis, naturarum, signorum, clausuræ, iuvaminis, adiunctorum, finis, & materiæ præsertim, quæ in priori per solam naturam composita & perfecta sumitur. In posteriori per naturam & artem simul conflata ulterius in maiorem perfectionem trahitur.

Natura ergo sola primò materiam exhibet, quam accipiens Artifex ut minister cum natura principaliter operante præparat, quam postea iterum naturæ solum operanti substernit, atque sic repetendo in admirabile, ac pænè incredibile perfectionis augmentum promovet.

Qui hæc non acutè observavit, in plurimas difficultates delabatur, nec mihi (si sciet) pa-

et) parum gratiæ se habiturum cognosceret hæc hæctenus sic intacta revelanti.

Præterea addere non pigebit operationem illam diversimodè indigitari nominibus maximè notandis, non enim frustra talibus exornatam credas. Dicta est autem præparatio, compositio, coniunctio, renovatio, animatio, regeneratio, multiplicatio, fermentatio, sublimatio, aliisque innumeris, inter quæ præcipuum est sublimatio, quo illam dixerunt Geber, Bernardus Comes, Lullius, Arnaldus, Auctor Auroræ, ac plerique alii, non quidem quod sublimatio fit, ut vulgo solet intelligi, ut perperam scripto prodidit Alexius Pedemontanus, ubi pluribus de sublimato vulgari differit, in cuius finis calce processum inculcat falsissimum, penitusque impossibilem; quod monuisse volui, ne quisquam illum tentare audeat, ne serò pœniteat, quando quidem tempus, impensas, laboresque inaniter amittet. è contra diligenti examine scrutabitur, quæ Comes Bernardus fideliter, quamvis occultissimè, in Epist. ad Thomam Medicum. *Sunt quedam Mercurii sublimationes ab ejus*
pro-

propriis corporibus &c. quæ verba, cum intellectu sint ardua, nec ita intelligenda sicut prima fronte videntur, quibus etiam se deceptum testatur Theobaldus ab Holande lib. de diff. Alch. ideoque illa sicut & alia quamplurima ante hac nunquam alicui literis evulgata, veraciter, nec obscure interpretati sumus in *Ædippo Chæmista*.

De Salis Tartari, ac similium Alchaliū Volatilitate, & ad id necessaria operatione.

DISCEPTATIO
SEXTA.

DEterminatum est in physicis, dum mixta per ignem solvuntur, non in elementa prima abire, sed in tria secundaria principia iure merito appellata, in sulphur, quod ardet, in Mercurium, qui solus sine combustione ab igne fugit, & in sal quod pertinax igni resistit absque fuga, & combustionem, quæ singillatim quoque colligi poterunt, &

ab

ab ignis actione seruari, si vasis clausis, & ab igne cōuenienti dissolutio instituat. Cum vero sal plurimum prioris mixtionis virtutis, & efficaciz retinere fuerit existimatum pro curandis humani corporis ægri tudinibus, utpote mixti partem strictius ligatam, ideoque proprietatum à propria specie pro venientium conseruatricem fidelio rem, at periculo facto votis haud respondere obseruatum est sæpius. Si enim ignis externi potentiz restitit, quanto magis inter norū viscerum tepido calori resistet? Quam obrem vel inuictum, & consequenter inefficax transibit in officinas nutritioni dicatas, vel si quid euctum digestumque ingre diatur instar alimentorum, inefficax ad morbos reperietur, & ciborum norma subiicie tur: quare nonnulli secretioris naturæ my steria scrutantes idem sal fixum in volatilem naturam redigere laborarunt, ut sic subti lius, actuationi, quam vocant, aptius, & consequenter potentius redderetur: nec id per se solum, sed aliorum simplici um connexionem adiutum. Cum enim illa intimius sua tenuitate peruadit non nihil

nihil illorum dissoluendo sibi adjungit, & ad penitiora viscera virtutes illorum defert. Hoc autem licet omnibus æquè alchalibus commune sit; specialibus tamen efficacia quamplurimum Tartari salis tributum est ab Helmontio, qui tamen operationem recitavit, cum nihilominus medentibus eiusdem salis potentiam sæpius inculcaverit, cupiditatis, & curiositatis appetitum excitante non explente. Occasione igitur liquoris Alchaest, cuius vires, & vices supplere ac proximè æmulari prodidit, non incongruum videri debet, si de illius quoque operatione nonnulla disceptare hoc loco sumpserimus: de illius quoque virtutibus postea locuturi.

Ut autem salem hunc in volatilem naturæ vertatur, duplici solum methodo procedi poterit. Cum enim Terra principium fixationis: Aqua vero volatilitatis, non solum prædicta salia, sed quodlibet aliud quod fixum sit tunc volatile redditur, cum vel terram diminui, vel aquam prædominari fecerimus: sicut è contra tunc ex volatilitate in fixationem cuncta ducuntur, cum aquæ super-

perabundantia deficit, vel terræ defectus ju-
 vatur. Id autem non in superficie, & cor-
 pore tenus intelligi debet, sed intrinsecè, &
 in intima elementorum connexionè, alio-
 quin per ignem, quod superadditum est faci-
 le disgregabitur, nec voti compotes redde-
 mur. Idem quoque continget, si quid addi-
 derimus, vel subtraxerimus alterius misti, in
 quo prædicta elementa dominantur, ut si
 non aquam, sed aqueum adiunxerimus, vel
 terreum, non terram, dummodo quod additur
 in radice alterius misti cōniri valeat. Sal er-
 go fixum tunc volatile reddetur, si aqua in-
 timè illi adiungatur: vel quid aqueum, quod
 tamen in prædicto artificio videbitur im-
 possibile. nihil enim addi potest elementi
 vel elementati alicui misto, nisi mistionis
 compages solvatur, mistumque aperiatur,
 alioquin quod superadditur, utpote acciden-
 taliter superveniens, levi etiam negotio dis-
 jungitur. Non enim arti concessum est, mi-
 stum aliquod vel principium secundarium
 ex elementis componere, sed soli naturæ mi-
 sterium hoc reservatur. In Magisterio ta-
 men philosophico id necessario fieri oportet,

tet, dum auro Mercurium adiungit, non ta-
 men vulgarem, sed philosophicum; quia ab
 auro nihil penitus differt, nisi digestionem se-
 minali spiritu, & elementorum prædomi-
 nio, quæ intimam coniunctionem non im-
 pediunt, sicut in alimento animalium nutri-
 tioni destinato videre est: hoc enim semi-
 nali virtute subiicitur aliti, quod in ul-
 timam suæ mitionis proportionem ali-
 mentum redigit separando, quod sibi
 adversari possit; quemadmodum aurum suæ
 seminali virtute Mercurium tamquam ali-
 mentum beneficio externi caloris digerit
 hoc est calorem internum auget, elementa-
 lia corpora attenuando intimius coniungit
 & superfluum humiditatem abiicit, quamvis
 id aurum efficere nequeat, nisi prius mercu-
 rius illud in profundo penetraverit, dissolve-
 rit, & ad actionem super ipsummet Mercu-
 rium efficax reddiderit; ideoque prius Mer-
 curius aurum volatizat, quousque vis semi-
 nalis auri, quæ spiritualis est, disso-
 luta, sibi proprias ac naturales vires rur-
 sus nacta Mercurium evincit, sibi stabili-
 liter adiungit, & figit, idque pluries
 reite-

reiteratur, semperque viribus valentior observatur.

Hoc tamen in prædicto Sale evenire nequit: cum enim illud principium sit secundarium ex resolutione alterius misti exortum, non poterit sic aperiri, ut ipsius interiori virtute aliud superadditus evincatur: cum enim debilius sit quam mistū, unde fuit eductum, facile in elementa resolvitur: & plurimi quidem hoc per aquam ardentem obtinere tentarunt, sed frustra, quamvis enim repetendo aquæ vitæ infusionem in illud, multum videatur illi adnecti, nihil tamen inde volatilitatis assumit. Spiritus enim prædictus instar aquæ pluvialis magna ex parte egreditur, & quod illius non mutatum prius ascendit ex sale nihil virtutis efficacioris assumit.

Nonnulli per proprium spiritum ex Tartaro elicatum hoc idem inaniter tamen experti fuerunt. Alii aliis mediis, sed frustraneo conatu omnia, & hoc quidem rationabile videtur. Sicut enim arti horum principiorum conflatio denegatur:
Ita

Ita pariter denegabitur principis hisce extranneū intrinsecè ac perenniter immiscere. Perinde enim videretur ac si vellemus, quod in principium est deductum, in novam mitionem reformando adigere. Facilius enim mista destruere, quam construere.

Quamobrem altera via incedere necesse erit, superfluam, scilicet, terram ab ipso sale deturbandi, superfluam autem dicimus non suæ naturæ respectu; sed ratione intentionis volatilitatis, ita ut tantum demere conveniat, quantum sat videatur ad illud volatile reddendum. At hic plurima sunt, quæ nobis negotium facessere possunt: cum enim sal prædictum in puritatis complementum reductum fuerit, facilè etiam ad ignem liquatur: atque ideo partes illius ita sibi in vicem connectuntur, ut divelli nequeant, nec à terra superabundanti dividi; quin immò vasa vitrea sua corrosiva vi, & acutiori penetrata confrangit quod si quid addatur ad eius fluxum, & liquefactionem prohibenda sicut in destillatione spiritus salis communis consuevit; per quod particulæ rei dissolventæ sepa-

da separatae maneant, aditum igni potiori præbeant, & spiritus egressioni via non intercludatur, tunc quod additum est in vitrum levi negotio abit, & tenacius totum redditur, & indissolubilius. Qui igitur ingenio pollebit, facile hinc scire poterit, quæ ratione, quo medio, quo igne, & quibus in univèrsam circumstantiis operationem hæc instituere oporteat, sic enim spiritus ex sale extrahi poterit, nec tamen ob debilitatem salis ligaturæ elementa dissolventur, nec mistum exterminabitur. Sufficiat igitur hæc candidis Artificibus revelasse: cætera experiendo studio atque laboribus assequentur.

In quo consistat difficultas Inventionis liquoris Alchaest.

DISCEPTATIO
SEPTIMA.

Difficultas Inventionis Alchaest recolligi quadantenus poterit ex iis, quæ præ-

prædicta sunt, ubi de eius operatione disceptavimus: at hîc specialius nonnulla recensere volumus, ut facilior aditus indagantibus præbeatur, ac unicuique pateat, quam ipse à livoris crimine abhorream, & quam mihi cordi sit eorundem inquirentium arcana profectus.

Cum ergo præmonstratum sit subiectum, ex quo solvens illud paretur, strictissimæ esse mixtionis, atque arctissimo elementorum vinculo à primordiis generationis constrictum; hinc fit ut non facile dissolvi queat, quam difficultatem si Paracelsus innuisset, quam plurimi illo potiti fuissent. Destructionem vero dicimus non in elementa, sed in principia secunda, in quæ prius materiam resolvendam transire necesse est, quam in priora, quæ ipsa elementa sunt; ideoque debiliora sunt secunda, cum sint à priori ligatura dimota, & hinc facile etiam per aquam amittitur liquor, utpote à qua tamquam à suo compari in simpliciorum naturam ducitur; quæ cum nulla esse possit quam elementa, propterea in illa abit in

sui

sui finali resolutione. Difficultates itaque in
 universum plurimæ sunt.

Prima est, quam retulimus corporis stri-
 ctissima connexio in suis elementis, quæ
 longo labore ac tædioso indigent, ut aperi-
 antur, sine qua apertione illum obtinere li-
 quorem impossibile esset. Secunda est pro-
 pter adiuncta: cum enim solû destrui neque-
 at, necesse est, ut quod per se non possumus,
 per adiutorium procuremus. quare illi ali-
 quid adiungere convenit, quod ipsius disso-
 lutionem promoveat; ut sic per liquefactio-
 nem ad dissolutionem quam intendimus di-
 cillime sponatur. Tertia ab igne pendet: hic enim
 sicut in qualibet artis chæmicæ operatione
 multiplex requiritur, qui licet vehemens
 præquiratur, non tamen uniformiter ac æqua-
 liter, sed iudicio atque experientia opus est,
 a summe ignis defectu opus destruat: hinc est, ut
 indigeat & loco oportuno, & furnis, & va-
 rietatis convenientibus, sine quibus impossi-
 bile est opus completum obtinere, & ab
 ioreis plures etiam emanere solent difficul-
 tates, quas singillatim enumerare non ex-
 abiret; prudenti enim & experto benè notæ
 esse

esse possunt: ultima tandem est, quam retulimus; facilis videlicet liquoris amissio, quæ pluribus accidere potest occasionibus: quod & ipsi Helmontio contigisse crediderim, cum de lagenæ sibi ablatae amissione conqueritur.

Præter hæc vero quamplurima etiam accidentaliter superuenire queunt, ex quibus liquor seu factus, seu in ipso operationis progressu amitti facile poterit, quæ omnia ex parte solum praxis intelligenda erunt; ut liquet, hoc est ex ipso manuali opere, cum rectè prius fuerit intellectum mentali cognitione, quam nunc theoreticam dicimus seu practicam mentalem juxtà Lullii doctrinam in Theorica sui testamenti. Theorica enim propriè non est nisi cognitio causarum, & rationum practicæ operationis, quæ duplex est, alia manualis, quæ actuali opere exercetur. alia mentalis, hoc est cognitio eiusdem met operis, cum mente præconcepta possidetur ante practicam manualem, quæ ex illa necessariò sequitur, & hæc ad illam præcedit, quomodo enim aliquid actuali opere obtinere sperabimus, nisi prius illud animo præ-

con

conceptū integrè præsciamus: hoc autē duplici difficultate contegitur, quarū prior in materiæ opportuna inventionē cōsistit, posterior in rectè operandi modo cū omnibus ad illum requisitis circumstantiis. & materia quidem innotescere satis posse apparet ex iis, quæ supra scripta sunt, ubi de illa disceptavimus: nec minus etiam ex proprietatibus, quas illi tribuit Helmontius; ex quibus & ipse illam non difficulter percepisse profiteor: & quamvis plurimos audiverim, qui hîc hallucinentur, id non ex alia ratione provenire crediderim, quam ex nimis crassa scrutationis ignavia, mentis, & ingenii rusticitate; clarius enim indigitari nequit, nisi illam prostituere perperam velint, quod tamen omnis ratio, & justitia vetat, neque solum huiusce liquoris ratione, sed & philosophici lapidis, cuius materiam eandem esse sæpius retulimus: materiam autem hîc intelligimus, quam ipsa natura nobis ultrò præbet, rudem indigestamque molem; antequam scilicet quicquam in illam ars operetur. Siquidem ars ab ipso statim exordio per suam operationem diversitatem in illam

C

efficit,

efficit, sicut & in alio quocunque subiecto naturæ contingit, veluti cum ouum gallinæ incubandum substernimus ad pullum inde procreandum, vel igni coquendum apponimus ad alimentum inde parandum; sicut quoque lignum non absimili methodo dupliciter tractari potest. Primo cum illud terræ mandamus ad sobolem multiplicandam ex vi illi naturaliter indita. Vel cum eodem utimur ad usus diversos humanis necessitatibus necessarios.

Maior itaque difficultas est in cognitione practicæ manualis, quam penitus artificialem esse præmonuimus. Maior enim hic est quam in opere chæmistarum. Cum enim illud merè sit naturale, & iuxta naturæ exigentiam progredi debeat, liquet non nisi unico opere id exerceri debere. quicquid enim iuxta naturæ ordinem, & modum actionem suam exequitur, non nisi unica & singulari operatione fieri necesse est, ut in omnibus, & singulis naturæ mixtis & eorum actionibus innotescit. At in opere Alchæest, utpotè merè artificiali, non ita facile est illam indagare; hæc enim multiplex concipi potest;

test; cum tamen non nisi unica dumtaxat artificibus, qui illam assequuti fuerunt, haec nunc cognita perhibeatur, quam in principia secundaria resolutionem dicimus, non autem in elementa, in quibus utilitatis aliquid nobis haud afferre posset; nec in omnia principia, sed in liquorem, quem Mercurium jure nuncupare debemus. Cum vero subjectum illud arte ligatum sit à natura, uti dictum, ideo longa nec non tædiosa nimis operatione indiget, priusquam in principium hoc artificiali retrogradatione ducatur; qui vero violenta nimis ac brevi illum obtinere tentarunt, maximè deceptos esse comperimus. Non negaverim tamen, posse & alium etiam inveniri modum, quo illud idem efficeretur, illud tamen adhuc nobis incognitum esse fatemur, sed unicum tantum satis vulgarem, quo solo usi sunt, qui illum descriperunt.

Difficultates vero has curiosius recensuisse haud inutile seu parum proficuum existimari velim. qui enim fieri aliter poterit, erroresque qui possunt occurrere, nisi præcognitos evitari, quod ipsemet re ipsa cognitum

tum habui: cum enim incautè tractata viderim opera, laboris temporisque iactura secuta est, quam quivis si monenti amico paruerit, effugere levi negotio va'ebit.

De difficultate operationis physicochemica.

DISCEPTATIO
OCTAVA.

Hermetici operis difficultates singulas, & universas curiosius inquirere instituti nostri non est in præsentia, quasi quis tamen optarit descriptas cognoscere, adeat libellum doctissimi Viri Theobaldi ab Hogelande in quo de difficultatibus Alchemiæ. Auctor enim ille licet arcanum physicochemicum ex voto non sit adeptus, nec artem integram possederit, suis tamen illis descriptis difficultatibus non minimum juvare posse artis scrutatorem asserere auisim, si tamen iudicio acutè adhibito scriptum

ptum illud examinetur. quamobrem solum
 difficultates recensere volumus in præsen-
 tia, quæ proximæ chemici magisterii potissi-
 mum remorari queunt, ut hinc quid hoc ab
 opere Alchæst conveniat, aut differat, quæ
 principalis nostra fuit intentio ab initio, in-
 telligeretur. Has vero nonnulli pauciores,
 alii plures dixerunt, ut videre est apud ipsos
 Scriptores passim. Sunt enim qui ad duo-
 decim capita, quidam ad pauciora, utpote
 octo, septem, quatuor, vel tria redigunt.
 Nos duobus hisce versiculis omnia suffici-
 enter comprehendimus. Quæ Chymici
 obscuro condunt velamine in arte. Sunt
 color Igniculus, Pondus, Mas, Fœmina,
 Tempus.

Et enim si pauciores difficultates enume-
 remus nimium genericè, & consequenter
 obscurius ars ipsa tractabitur, si plures su-
 perfluxæ, nec necessario emendicatæ vide-
 buntur. Nec præterit unico dumtaxat pun-
 cto totum negotium occludi, hoc est re-
 ctam facere solutionem; materiam enim, in
 quam solutionis opus explere oportet Arti-
 ficem,

ficem cognitu haud difficilem existimamus,
juxta illud etiam Augurelli.

*Quam invenire non usque adeo difficile
est.*

*Habilem sed reddere massam hic labor hoc
opus.*

Necabilem unquam reddere illam poterimus, nisi omnia fuerint apprimè præcognita, quæ superioribus versibus continentur. De quibus omnibus singillatim hîc disceptabimus in gratiam eorum, qui virtutis amore ac naturalis philosophiæ studio tanguntur, quos tamen præmonitos volumus per alia nostra volumina satis superque iuvandos, ac defectus, quibus hæc nostra forsân jure notari posse videbuntur, alibi supplendos promittimus.

Colore igitur non id solum, quod vulgò communiter intelligi solet, accipias velim; sed quicquid in operatione illa arcana re-ctitudinem felicemque successum præsignare queat, juxta id, quod Geber tradidit admonens, ut cum in operatione fuerit Acti-
fex

fex debeat omnia signa, quæ in qualibet decoctione: quæ unica, & multiplex est, diverso respectu apparent in mente sua recolligere, & eorum causas investigare, sicut est in primis materiæ nitor, seu mundities, quæ si quid vel minimum etiam commaculata videatur, perditæ atque corruptæ operationis indicium est certissimum. Atque hinc Morienus. Considera si potes rem puram, atque mundissimam dirigere rectè: alioquin operatio tua inefficax reperietur, hanc in Codicillo Lullius corruptionem limositatem appellat; quæ si operi supereminet, extrinsecus demonstrat interiorem rei substantiam, & proportionem esse depravatam, ac proinde nihil inde prosperi successus sperari: Sic quoque fulgor seu splendor, quem in qualibet operationis parte illucescere oportet. Nigredo itaque, quam intensissimam esse viriditatem alibi ostendimus, non omnis requiritur, sed maximè luminosa; ideoque piscium oculis assimilatur. Sic & albedinem non quamlibet, sed candidissimam; hoc est cum fulgore conjunctam. Rubedinem pariter rutilantem, post ejectam scilicet

et corrumpentem superfluitatem per tri-
nam ablutionem delendam, tunc Mentignea
vocatur ab Henrico Currat Lipsiensi ob au-
cti copiam ignis, & materiae instar mentis te-
nuissimae spiritualitatem.

Tres autem principales adnotantur colo-
res; quamvis plures etiam successivè con-
spiciantur, imò & tres hi praedicti plus mi-
nusve intensi sunt gradualiter à remissione
ad intensiorem ultimam procedentes, quod
Moriens docuit ibi.

*Respice nigrum completum, nigrum à sua
nigredine diminutum, omnemque nigredinem,
hoc est principium in diminutione usque ad
finem complementi, atque omnem cursum
intermedium: & sic de aliis; quamvis ibi re-
ticeat albedinem, cuius loco citrinitatem
substituit, obscurioris doctrinae gratia. To-
tum autem ex igne provenire dicimus: Cum
enim hic paulatim ac sensim augeatur in-
trinsecus, cave ne de extrinseco intelligas,
dum inter elementa miscetur, unitur, atque
ligatur, necessario colorum varietatem pa-
rit, illosque sensim intendendo auget: ordi-
natè igitur procedat necesse est, ut post ul-
timum*

timum nigredinis punctum primo obscura
 quædam albedo sese dat in conspectum,
 postquam flavedo cum viridate alternatim
 simulque resplendens, quas tandem candor
 ultimò adveniens extinguit: post hunc ter-
 tiò flavedo quasi aurora solis prænuntia
 splendentem rubedinem præit, quæ si prius
 manifestetur, caloris excessum præsignat
 operisque irreparabilem destructionem.

De igne quamplurima dicenda forent: ex
 hoc enim potissimum operis emendatio,
 vel destructio pendet, quinimò nonnulli
 sunt, qui existiment totum lapidis regimen
 in ignis moderamine consistere, qui non so-
 lum per gradus, sed per puncta dirigendus
 est, quinimò si cætera omnia integrè cogno-
 scantur, ignis verò modus ignoretur, opta-
 tum finem assequi erit impossibile.

Hunc autem summopere occultatum
 voluere Philosophi, ne arcanum, quod illo
 cognito facillimum foret omnibus, indistin-
 ctè prostitueretur, nec satis est illum debi-
 lem esse, sed artificio quodam ita modera-
 ri, ne materia, quæ maximè labilis est, &
 imbecillis detrimenti quid pateretur. Qua-

re totis viribus enitendum in ignis temperie : nihil autem refert an de extrinseco, vel intrinseco distinctio hęc afferatur. Cum enim intrinsecus, qui est pars essentialis mixti, ex extrinseco augmentum sumat, non solum virtualiter, sed substantialiter ab extrinseco procedit intrinsecus, qui cum debeat elementis cęteris cōiungi, cum hęc nondum fixa sint ac ligata, vehementem ignem seu impetuosum ac repentinum pati minimè possent. In quo videtur errasse Comes Bernardus Trevirensis, qui quamvis practicę artem ad amissim calleret, theoreticas rationes tamen non videtur æquali acumine penetrasse. Non est, ait ipse, ignis substantia materię, ut volunt Aros, & Empedocles, qui tamen opus augmentat; alioquin sequeretur materiam de die in diem magis ponderare, quod est erroneum, hęc ille. In quibus alios reprehendens pro veritate errorem substituit, uti latius alibi à nobis demonstratum est. Animalia siquidem, & Vegetabilia ab initio generationis augmentum sumunt ex alimento usque ad terminum perfectionis præter ova, & vegetantia
 quę.

quædam, quæ sufficientem materiam usque ad aliquem gradum augmenti habent in se, ipsis. At metallis post primam compositionem nulla fit additio materiæ, sed vis seminis à primordiis in suscepta primitus materia totum suum complet opus usque in finem; ignem nihilominus jugiter, & paulatim immittit, quousque elementa per ipsum ita attenuentur atque plasmentur, ut admisionem perfectam, ad quam vis seminis naturaliter tendit, perfectè uniantur. Cum vero ignis spiritualis sit substantiæ, nequit secum molem vel pondus adducere: ipse igitur Comes cum quibusdam aliis opinatus est, ignem in subjecto à primordiis inesse, at otuari, nec cæteris elementis dominari, nisi ab extrinseco excitetur, quod est inintelligibile: quomodo enim ignis inter elementa nondum ligata reperietur, suosque effectus non edet? vel quomodo ignis extrinsecus, si compositionem haud ingrediatur, perfectionem inducet; Iam autem liquidò probatum est, in orthophysicis calorem, & ignem substantialiter non differre, sed gradu

solum, & quantitate. Ignis igitur ita dirigendus, ut humiditas non minuat, nec seminalis virtus perturbetur, quod Geber monuit, cum inquit. Nihil materiae addendum, nec etiam minuendum, quousque naturae arriserit, quod superfluum fuerit eiicere.

Cum autem ignis facile chemicum subiectum nisi artificialiter directus exterminare queat, ipsius vis per aquam non minori artificio ponderatam obtunditur, quare pondus est in toto operis cursu summo opere notandum, ne superfluis humor, vel nimia siccitas subiectum corrumpendo destruat, ut ait Moscus in Turba. Si enim humiditas superabundet, fiet pelagus conturbationis, ut ipse ait; Si vero ignis praevaleat, comburetur in favillam, atque id est, quod operationem illam difficillimam reddit. Pondus enim illud non ut Rudiores existimant, penes corporeitatem materiae intelligendum est, sed mensurae duntaxat ratione. cuncta siquidem pondere, numero, ac mensura naturaliter perfici est
in

in confesso, sine quibus nihil recti poterit institui: Ars enim æmula naturæ ac pedissequa, ne minimum quid ab illa unquam deflectere debet, alioquin in cassum laborabitur: atque hinc totum fere pendet arcana, quod si recte examinetur, aliud non esse cognoscetur, nisi ignem per Aquam commensurando moderari ad finale complementum. Ad ignem quoque pertinent vas: fornax, materia ex qua ignis, quæ non difficile cuius patere possunt.

Mas, & Fœmina multipliciter intelligi potest, materiam vocat Bernardus Comes, & alii, quæ cum suo vasi naturaliter sit indita, hinc vasis nomine nonnullis indigitatur, juxta versiculum.

Vas, Fornax, Ignis, Ponderus, cum tempore latent.

Per fornacem vero colores, utpotè qui per ignem in convenienti fornace accensum excitantur. Vasis autem nomine Marem, Fœminamque significavit. At Mas multipliciter dicitur. Virtus enim activa Maris nomen meretur; sicut passiva fœminæ. At id hic non est principaliter intelligendum.

ligendum, utilius, occultiusque mysterium
 latitat, quod clarè descripsit Adrianus à
 Minsicht in Testamento, cum de materia
 prædicta canit ita

Hanc ergo ignotam mundo, mersamque te-
 nebris

Hactenus incultam, sterilem, & sine honore
 jacentem,

Aspirante Deo, nostri illustrabit abundè
 Lux Testamenti, fructusque ostendet amoe-
 nos.

Cujus ut indigitem proprium Tibi denique
 nomen,

Scito quod antiqui facie sis filia Vatis
 Calchantis, MILVI simul ortarapacis in
 ORTV

Ortu, cujus ego chimica quoque natum in
 arte,

Tempore quo mecum capit cum conjuge
 Martem

Mulciper ignipotens, Diis exhibuitque vi-
 dendos.

Tu si hujus nostra roseumque, gravemque
 cruorem

*Virginis, humoremque potes si demere siccum
Aliis & niveum. Tibi Regis parva corona
est.*

*Candida nam croceos circumfluit unda Vi-
tellos.*

In quibus dum asserit materiam oriri in
ORTU MILVI. quæ duo verba anagram-
maticè vitriolum sonant, nolim existimes
vulgi vitriolum auctorem intellexisse, non
enim verbo tenus interpretanda sunt, sed
penes similitudinem, & analogiam. Quem-
admodum in carminibus Sybillinis à Carda-
no ex Græco interpretatis: in quibus ut ait
Senior fera est intra feram. Non enim Ar-
senicon, ut carmina voluisse videntur, insi-
nuare voluit Sybilla, sed materiam philoso-
phicam; quæ ratione albedinis, volatilitatis,
extractionis ex superfluis, aliarumque simi-
lium proprietatum ac virtutum Arsenicon
mysticè poterat appellari: ita quoque de Vi-
triolo; quod alii viridem Leonem dicunt, seu
aliis nominibus à viriditate mutuatis expri-
munt. Nisi enim viriditas sese mani-
festet in operatione, manifestum erro-
ris est indicium. Sicut è contra si
hæc

hæc ex Saturni circumacta sphaera se prodat,
 Luciferæ Veneris lumen tibi propitium a-
 desse, atque hinc corniculatæ quoque Dia-
 næ candorem adfuturum prænuntiat. Per
 Marem ergo licet tum spiritualis Vir, tum
 corporeus solaris recte possit intelligi, non
 tamen ex eiusmodi, quamvis recta intelli-
 gentia declaratur arcanum prædictum unde
 regia corona paratur; sed si Martem ac Ve-
 nerem seu roseum cruorem, & gravem, vel
 humorem ficcum, niveumque in Deorum,
 hoc est sapientum, conspectum tradideris.
 Candida tunc enim scemella per undam
 prænotata legitimo suo Viro, vitelli nomine
 insignito, stabiliter copulabitur, sobolesque
 procreabitur admirabilis parentibus longè
 potentior.

Tempus denique ultimum est, ex quo
 philosophicæ operationis difficultas exur-
 git. non enim in loco convenire videntur
 Scriptores: cum tamen in rei veritate omni-
 modè consentiant, cum non unico respectu
 diversum perhibeatur. Quamobrem per
 horam per durare asserunt laborem, vel per
 duas, vel per diem, & tres dies, per septem
 dies,

dies, seu hebdomadam, & per tres hebdomadas, per tres menses; per septem, & novem, per annum, & tres menses, aliisque modis etiam tempus explicari poterit. quod Comes Bernardus per verba illa insinuavit. *Terrenapotentia super sibi resistens, proresistentia dilata est actio agentis in ista materia.* hoc est actio seminis prolongatur eò usque, quousque terrea fœculentia suam amittat potestatem supra fœmineam roseam humiditatem prædictam, sine qua, qui opus perficere tentat, operam certissimè ludet.

Quod si prædicta intimius scrutentur, apparebit omnia prædicta ita invicem esse colligata, ut non nisi res unica jure optimo dici queant. Hinc est quod Comes prædictus asserat, verba à me clarissimè enucleata ponderum fundamenta continere: cum tamen nil nisi tempus præsignet; quia tempus pondere ignorato, atque pondus ignorato tempore necessario ignorabitur. Nec pondus, & tempus sine caloribus, & signis: nec ista sine ignis completè nosci poterunt. Sine quibus omnibus veram etiam physico-chemi-

chemicam materiam omnibus philo-
phantibus unice concupitam adipisci erit
prorsus impossibile.

*In quo sit posita difficultas volatili-
tatis Salis Alchali presertim
ex Tartaro.*

DISCEPTATIO NONA.

Alchalianuncupant communiter Che-
mici salia ex cineribus extracta, quæ
cum sint per ignem quasi criterio probata
ab ipso amplius fugere levi negotio, & cōse-
quenter volatilia fieri nequeunt: quod si in-
salis natura corporea permaneant ob crassi-
tatem à terrestreitate pendentem, corpora
soluere non valebunt, quæ non nisi spiritua-
li subtilitate sese penetrari sinunt. quod si in-
tenuitatem hanc non traherentur, corporea
medicamina soluenda ac ipsum quoque
sal interiora viscerum adire minimè possent:
& hinc arcanorum proprietatem nec possi-
debunt, nec ægritudinum latibula petent,

nec

nec occasionales causas crassas obstructio-
 num fontes, & origines dissoluere, extenua-
 re, ac abstergere sanitatemque inducere pos-
 sent. Quare necesse est salia in spiritualem
 naturam adducere, quæ tum ob convenien-
 tiam, ac similitudinem cum corporibus sa-
 lis naturam redolentibus; tum etiam ob ma-
 jorem consistentiam, quam habent duo re-
 liqua principia, Mercuriale, scilicet, ac sul-
 phureum, patet ad prædictum munus obe-
 undum longe aptiora, potentiora, ac velo-
 ciora quam illa, quod quamvis omnibus
 commune sit Alchalibus, ex Tartari tamen
 cineribus sali extracto, & à terrea fœculen-
 tia sæpius purificato, & in crySTALLINAM se-
 renitatem deducto, vim efficaciorē inhæ-
 rere experimento compertum est. quare
 hunc potissimum Chimico-Medici profes-
 sores pluribus ac indefessis laboribus no-
 cturna diurnaque meditatione scrutati sunt,
 nec tamen arcanum illud assequi potuerunt:
 difficultatibus enim plenissimum repertum
 est negotium.

Per ignem enim levem non movetur. Per
 vehementem liquefit. Per vehementissi-
 mum

mum totaliter exterminatur in vase potissimum aperto : in clauso siquidem ipsum penetrando frangit, ac dirumpit. Quod si quid addatur, illud in vitrum liquefacit. Si verò quod additur in vitrum abire nequeat, tunc fit, ut in sale per additum illud aperto, & discontinuato cum igni pateat aditus facilius in exterminium dissoluatur; & si quid inde deducitur, aqua est elementalis insipida, nullius virtutis ad id, quod intenditur. Cum ergo de difficultatibus liquoris Alchaest atque lapidis physicochemici, quæ duo præsertim intentionis nostræ scopum præfiximus ab initio, fusius forsitan quam par sit disceptaverimus; non incongruum nobis visum est, si de huius quoque salis, ac similium Alchaliū volatilitate obtinenda aliquid in medium adduceremus; ex his enim sic propositis ac studiosis ante oculos obiectis, facilius esset ab inquirentibus cognosci, ac inveniri: In qualibet enim re peragenda non minimum utilitatis omnibus accessurum credimus, si uti alias monuimus, difficultates singulæ fuerint antequam manus adhibeantur, præcognitæ, at-
 que

que diligentissimo examine ventilata; & hic præsertim, ubi non ex parte materiae, nec ex multiplici capite sicut alioquin evenire prædiximus, in duobus prædictis operibus: Si enim ignem opportunum iudicioso Artifici non difficulter ex præmonitis indagandum cognoveris, cætera non admodum difficilia erunt, vasis furni, ac temporis quoque non ratio negligenda est. hoc quoque in operantium gratiam addere non pigebit, quod videlicet facilior operatio sequetur, si quid addatur prædictas difficultates prohibens, quod multiplex est Vulcani potentiam eludens, breviori siquidem tempore & res quaesita obtinebitur.

In hac vero salis conversione in volatilem substantiam fit quædam transmutatio non interioris seminalis spiritualisve agentis, sed corporeæ molis per ignis violentiam interiori spiritu invito, commutantem ac in aliam mercurialem formam convertentem, quod quidem altero ex his duobus modis evenire necesse est. Vel quia salinoso corpori aqua supraadditur, non extrinsecè, & superficialia-

superficialiter, sed intrinsecè in primordiale
 mitionem; seu in misti primæua constituti-
 va, & hoc uidetur impossibile: non enim arti
 conceditur, ut per ignem possit aliquid ad
 primordialia constitutiva superaddi, ut cum
 illis unum quid permanenter efficiatur; alio-
 quin & de novo possent mitiones, & species
 ab arte per ignem produci. quod tamen ex-
 perimento cognoscitur, & ratione impossi-
 bile esse, ideoque Artifex nullus potis est aut
 erit, speciem aliquam ex ipsis elementis
 gignere, nec consequenter speciem unam in
 aliam transmutare, cum arti non concedatur
 dominium super substantias spirituales, un-
 de seminales virtutes pendent, & rerum di-
 versæ species emergunt. Cum vero in pro-
 iectione lapidis philosophici super imper-
 fecta metalla fit illorum transmutatio, hoc
 inde accidit, quod in ipso lapide sit virtus
 spiritualis auri valdè intensa, per ignem in-
 trinsecum auctum efficacior ac potentior
 reddita tot gradibus, quod possunt inde
 partes quantitati lapidis respondentes
 commutari. lapis ergo tunc gerit vicem
 feminis, corpus inferiorum metallorum

sibi

sibi disponens, & in illud auri proprietates omnes pariens. Ignis vero externus loco instrumenti est non solum lapidem ipsum, sed corpus metallicum liquefaciens, aperiens, & ad lapidis penetrationem subiectum disponens.

Salinosum ergo corpus per aquæ additionem in volatilem formam redigi minimè poterit, altera itaque ratione incedere oportebit, ut videlicet ab ipso terræ non nihil dematur, ut residuum humidius seu aquosius redditum mercurialis proprietatis naturam adipiscatur, quod quidem arti permittitur: ipsa enim naturæ subiecta saltem plurima destruere, non construere potest. Hæc igitur transmutatio, destructio quædam est ab arte patrata per ignis violentiam, ut instrumentum; ideoque data opportunitate alterius apti corporis seminalis spiritus interior, qui ex corpore salinose in mercuriale mistum violenter deductus est, facile amissam corporeitatem reassumit ex alieno, quod ex proprio prius perdiderat, quare simpli.

cia plurima soluendo ipse re-coagulatur.

De

De virtutibus, & proprietatibus Alchaest.

DISCEPTATIO
DECIMA.

IAm sæpius prænominati liquoris Alchaest vires sunt inquirendæ, quarum principalis, & potissima est, quod sit universale quodam soluens, quo mixta cuncta liquefcunt: vel in diversas substantias dissecantur: vel in aliam à priore proprietatem commutentur: nec video qua ratione dicatur, cuncta in primam materiam resolvere servata seminum potestate. Dupliciter enim hic erratum videtur, tum quia non in primam materiam redigere aliquid, nedum omnia, experimento cognoscitur: tum quia seminum potestas nullo modo superstes esse poterit in eo, quod per illud soluens fuerit exagitatum.

Et primum quidem demonstrare non est difficile: sive enim per materiam primam aquam ipsam intelligas elementalem: sive quod Chemicæ doctiores intellexerunt, neutrum hic liquor efficit, licet enim quædam resolvat secundum partem in aquam prædictam, nunquam tamen totum mistum ita dissecare potest. In liquidis enim ut vino, succis ac similibus cum pars maxima aquæ non ita uniformiter ligata interius cum aliis elementis videatur, non mirum erit, si per hunc tenuissimum solvens dividatur à Reliquis. Hoc enim fieri etiam videmus per simplicem, & vulgarem destillationem per quam in aquam prorsus insipidam, & inutilem simplicia convertuntur destillanda: non propterea dicendum erit illa, in primam materiam esse conversa: quod enim residuum est, nunquam totum in talem aquam convertere, nec naturaliter, nec artificialiter possibile erit: Si enim mistum ex tribus constat primis, aere, aqua, & terra, ignem enim, quem merè spiritum alibi monstravimus, hic non ponimus, necesse est & in illa non in aquam solam quicquid soluitur abire; nisi

D

dica-

dicatur, cuncta mista nil esse aliud nisi merè
 aquam, quam sententiam explodimus abundè
 in nostris Orthophysicis. quod si per pri-
 mam materiam intelligamus, ut philoso-
 phantium turba communiter intelligit, ma-
 teria scilicet, unde natura primitus opera-
 tionis misti specificas inchoat, ut sunt sper-
 mata in Animantibus, germina in plantis, &
 philosophicus ille mercurius à particulari-
 bus accidentibus, & superfluitatibus in
 universalem quandam quasi naturam, unde
 metalla cuncta originem naturaliter sump-
 sisse credere: vel artificialiter, ut in opere
 physicochemico ad solarem influentiam
 posterius suscipiendam, liquidò patet ex-
 perientia, nihil per talem liquorem in hanc
 primam materiam progredi: post eius siqui-
 dem actionem supermista virtus seminalis
 germinativa extinguitur; quia mixtionis
 proportio in tali partium substantiali divi-
 sione necatur.

Et hinc patet similiter secundum, quod
 diximus, nequaquam scilicet superstitem, &
 incorruptam remanere posse facultatem se-
 minali post eiusmodi solventis actio-
 nem.

nem. Per hanc enim mista singula in diversas substantias, si subiectorum natura id perferat, dissecantur, quod in cunctis evenire mistis constat, & in animalibus quidem, & plantis notissimum, ut cum eorum seminalis potestas organis, & instrumentis sit adita post prædicti solventis actionem, per quam illa in dissimiles homogeneas substantias vertuntur, qua ratione incorrupta superesse valebit? In metallis verò, atque similibus ex mineris depromptis corporibus, quamvis instrumenta ad seminalem vim edendam haud exigantur, mistio nihilominus congrua, aptaque requiritur, quam per talem liquorem susque deque inverti non est dubitandum, quinimò metallorum nonnulla, uti Mercurius, ita post solventis prædicti ab ipso extractionem, sic à naturali statu elongatur, ut proprietates à prioribus longè dissimiles nanciscatur. Figitur enim ita, ut in plumbi examine non exterminetur. Aurum vero in subtilem vaporem, ut Paracelsus loquitur, ex prædicto Alchaest redigitur. Venus itidem in vitriolum versa in duas dividitur substantias, quarum

altera oleosa, sive sulphurea, quæ Veneris
 tinctura est, altera Veneris corpus in albe-
 dinem versum, quod nunquam virescet am-
 plius. quomodo ergo poterit in prædictis
 metallis, seu ipsorum partibus seminalis vir-
 tus incorrupta permanere, cum sic à priori
 sua natura immutata reperiantur?

Quamobrem rectius asseremus, liquo-
 rem illum corpus omne in tenuiorem sub-
 stantiam, vel substantias reducere cum me-
 dica facultate à seminali sive specifica pro-
 prietate defluente; medica siquidem vis,
 quæ prius interius latitabat, corpore crassio-
 ri cohibita ne vires medicas exereret; post-
 quam per tenuissimum illum liquorem fue-
 rit attenuata, tunc se se dat in conspectum,
 seu in actum venit potestas, quæ potentiali-
 ter solum antea illis inhærebat. Hujusmo-
 di vero medica facultas non ex vi seminis tali
 speciei congruente, sed potius ex tenuitate,
 & similitudine causæ morbificæ dissoluen-
 dæ, quæ sola causa est morborum ferè om-
 nium, ac proinde per prædictum soluens
 plurima parantur arcana eandem virtutem
 obtinentia, quamquam ex diversis simplici-
 cibus

cibus desumpta specie differentibus, quamvis nonnulla huic magis quam alteri crasso corpori convenientiam in morbis deprehendantur. Si enim materia illa sulphurea extiterit, nulli dubium est, sulphureum arcanum illi intimius adoptari, penetrari, & per illud dissolui, natura expulsionem fatagente. & si mercurialis, vel salinosa, pari ratione à similibus illud idem effici; quod si arcanum naturam universalem possederit, universalem quamadam vim habebit ad omnes cuiuscumque generis ægritudinum causas soluendas, incidendas, & ad expulsionem disponendam. ita est præcipitatus diaphoreticus Paracelsi. Hic enim mercurius est sulphureus, ac salineus. Simili quoque ratione philosophicus lapis ad ægritudines universas mirum in modum conducit: nec existimandum est, similia medicamenta nostram missionem ingredi, primisque nostris constitutivis aggregari, & cœniri; hoc enim fieri nequit absque elementorum dissolutione, quæ si semel contingeret, jam spiritus Architectonicus seminalis per dissolutionem euanidus nequiret iterum sibi

corpora dissoluta reparare, cum præsertim
 instrumenta, & organa perierint. In dis-
 solutione quoque sanguinis, & partium
 morbosa poterunt etiam naturæ auxiliari
 per suam simplicissimam puritatem, atque
 stabilem fixationem, heterogeneas impurita-
 tes sibi dissimiles relinquendo, purioribus,
 ac simplicioribus sese uniendo, atque suppe-
 tias quadantenus ferendo, cum simile simili
 gaudeat, eique amicabilius adhæreat, juxta
 Democriti ab Hostene Magistro receptam
 sententiam; de his tamen fusius, & apertius
 in nostris orthomedicorum disputationi-
 bus. Per prædictum ergo solvens cuncta
 in rerum natura mista ita disponuntur, atte-
 nuantur, & ad actionem in humanum cor-
 pus exercendam promoventur. Hinc non
 solum prædictus Præcipitatus. Arcanum
 corallinum. Mercurius vitæ verus. Elixir
 proprietatis. Salia, liquores & olea. Alia-
 que ferè innumera pharmaca longe, quam
 sint vulgaria efficaciora præparantur; sed
 & Arcanum ad lapidem vesicæ dissoluen-
 dum, ex lapide paucis intellecto, licet ab
 Helmontio sat clarè insinuato, & ab ipso
 quem-

quemadmodum à Paracelfo, ludi nomine nuncupato.

Quinimò unusquisque per se ipsum poterit, & alia inde ad libitum parare: Nec videri etiam impossibile debet, nonnulla posse sic præparari, præsertim quæ ex vegetantium familia depromuntur, ut in alimenti similitudinem primis constitutivis, si non intimè, proximè tamen adjungantur.

Pariterque plurima ex metallicis, & metallis desumpta, si per viscera ad alimentorum normam redigi queant, viscerumque obedientiæ subijci: Sicut etiam & virulenta quædam inde parari posse non dubito, quod causa forsitan etiam extitit, quare prædicti Auctores præfati liquoris claram descriptionem reticere voluerint: ne scilicet ansa facilior scelestis hominibus delinquendi præbeatur.

Cæteræ prædicti liquoris proprietates consultò nobis omittendæ visæ sunt; tum quia plurimæ per auctorem sæpius nominatum satis apertè describuntur; tum quia per se ipsum quisque poterit; Si eius

possessionem assequutus fuerit, experimen-
 to indagare. Id tamen enixè præcavere ni-
 tatur, ne casuali errore tanti thesauri lon-
 go tempore ac labore quæsitæ amissionem
 incurrat, quod faciliè evenire poterit, licet
 ex seipso incorruptibilis quodammodo ap-
 pareat. Id tamen prætereundum haud vi-
 detur, quod huic liquori peculiari ratione
 convenit: quod omnia ferè mista disponat;
 illis vero non cunctiatur, sed post solutionem
 ab illis integrè separetur; quamvis auro non-
 nihil illius videatur adnecti, cum illud in va-
 pore solvendo redigit, ea penitus ratione,
 qua solet argento in calcem per separatio-
 nis aquam redactæ, & cum triplo salis armo-
 niaci optimè commisto, oleum Tartari ad-
 jūgo, quinquies vel pluries repetitis imbibi-
 tionibus, ad ignem levem exiccationibus ar-
 gentum sublimatur, & redditur ita volatile,
 ac fluidum, ut rudioribus non solum, sed pe-
 ritioribus etiam argentum viuum verū exi-
 stimatum fuerit, cum plurimas ipsius pro-
 prietates ex hac operatione obtinuisse repe-
 riatur; tametsi valdè hic hallucinentur: ar-
 gentum quidem viuum apparet, at minimè
 nisi

nisi spurium ac sophisticum erit. facile siquidem in argentum, ut prius redit, si argento alteri ad ignem liquefacto superiniiciatur, menstruum, per quod in liquiditate tenebatur, alias non facile separabile sic euolat, & priorem amissam formam recuperat, quod argento vivo comuni nulla prorsus ratione accidit: nunquam enim in argentum nisi adulterinum commutari possibile erit absque lapidis argentifici administratione, quod & auro contingit: cum per adiuncta in formam olei puniceo volatilis redigitur. quod Helmontius docet tract. meteor. progysnam. §. 5.

Quamobrem hic liquor nulli misto associari valet, quamvis ob suam incredibilem tenuitatem cuncta intimè peruadat ea ratione, qua ignis; & hinc ignis aqueus, seu aqua ignea dici solet. ut hinc nonnulli, tametsi falso, crediderint, lapidem physicochemicum inde confici posse, cum similes appellationes lapidi huic potissimum à Philosophis tributas viderint, ignis tamen dum cuncta ferè mista dissoluit, illorum quamplurimum aperiendo dissipat: quicquid enim sulphure-

um est, urit ; quod mercuriale vero est, in vaporem dispergit , nihilque residuum superest præter sal , seu salis naturam habens. At liquor Alchaest quicquid soluit, conservat , & pro varietate subjectorum in diversos liquores localiter etiam separat, ut quod sulphureum adest, & oleosum superiorem partem: quod mercuriale inferiorem: quod gravius vero fuerit, infimam partem occupet, solvente ipso supra vel infra residente.

De Virtutibus Lapidis.

DISCEPTATIO
DECIMA PRIMA.

Philosophici lapidis vires, ac usus universos, & singulos recensere instituti nostri propositum in hac præsentis tractatione non est, sed solummodo eorum nonnihil tangere, quantum scilicet ad ipsius Alchaest, & lapidis physici convenientias ac differentias cognoscendas sat visum fuerit. hunc enim ab initio menti scopum præfiximus, atque interim

interim simul ingenuis probisque laborantibus Viris lucem clariorem ex nostris experimentis depromptam præbere; quitamen lapidis eiusdem facultates accuratius enumeratas callere exoptarit, ex Lullio, ex Auroræ con surgentis Auctore, quam Divo Thomæ nonnulli adscribunt, ex Henrici Khunrath Lipsiensis amphitheatro, aliisque Sophorum scriptis petere poterit. Nos quoque alibi nostris elucubrationibus eadem pro ingenii nostri tenuitate abundè dedimus.

Omniū primam efficaciam plerique, nec immeritò, sapientiam prædicant: sed quænam fiat, ut ex lapide, lapidisue præparatione sapientiam haurire valeamus, nonnullis nec infimæ classis Doctoribus visum est incongruum, minimèque credendum, existimantibus jactantiæ potius quam veritatis pruritu similes, nugas sophos effutisse. Nemo tamen in animum sibi falsam hanc opinionem serpere sinat, cum nihil inde proficui talia jactantibus professoribus oriatur.

Quod si artis arcana euulgare fas esset, quisq; luce clarius hoc idè fateri cogeretur,

speculum enim est, quo nedum creata cuncta, sed & Dei quoque invisibilia (quantum quidem mortalibus permittitur est) conspiciuntur: hinc Petrus Ioan. Faber nostri Aevi, chemicaeque artis lumen præclarissimum in suo Alchemista Christiano, quem ex auctore Aquarii Sapientum Musei Hermetici est imitatus, Christianae religionis mysteria per verae chemiae magisterium non difficile demonstrari posse edisserit. Nec id quidem immeritò, cum enim cuncta, humana, divinaeque ex uno fonte profluxerint, mutuo quodam nexu inuicem quasi catena constricta videntur, ut ex uno cognito reliqua cognoscantur. quod quamvis omnibus æquè conveniat, lapidis tamen artificio in primis jure tribuendum est; cum enim omnia, quæ nobis conspicienda prostant, vel elementa sint, vel ex his composita, illa sanè nec producta, nec producenda cognosci queunt: cum vero cognitio rerum non ante vel post, sed in ipso productionis modo, & actu consistat: patet inde sapientiam nobis oriri minimè posse: hæc vero animalia sunt vegetantia, & metallica. Animalium, atque

que Vegetantium generationes, ac generationis modos in ipsis instrumentorum claustris occultos, reconditos, minimeque vestigabiles quis non fatebitur? Quisue penitiores terræ sinus percurrere, ac metallorum mistiones oculis subiectas nobisque postea enucleandas observare potuit unquam? At in chemico artificio naturæ opus ita sese nobis peruium, oculisque intuentum præbet, ut metallorum principia, generationem, ac generationis progressum, modum, terminum cum omnibus circumstantiis ad amissim observare Sophus queat. Cumque cætera omnia mutua proportionem, ac similitudinem habeant invicem, facile inde coniectari cuncta decet: quinimò scientiæ peritiæque pene omnes inde apertissimè patefiunt, ut videre est in præfatione Monadis Geroglificæ doctissimi Viri Ioannis Dee Londinensis. In illo artis progressu siderum cursus, virtutes, influentiæ, elementorum mistiones, ignis actiones, ac universa alioquin occulta naturæ vis quasi scenico theatro representari videtur. De hoc intelligi debet, quod de Archimedici non Archimedis sphaera

rula vitrea cecinit Claudianus in carmine.

Iupiter in paruo cū cereret aibera vitro &c.
In Sophorum enim vitro ea veraciter cognoscuntur, quæ alia probabili ratione coniugisse nequit intelligi.

De metallorum transmutationibus non est, quod multa dicantur: tum quia jam notius est quam ut verbis ea res indigere videatur: tum quia singulare hoc est huic subiecto, ut metalla vario modo transmutando non quidem falsò atque sophisticè, sed verè ac realiter commutet, quod liquori Alchæst non conceditur: per hunc enim inverti aliquatenus metalla videntur: at verè invicem transmutari nullatenus; cum ad hoc non sit satis metalla dissolvere, vel in diversas substantias discerpere, sed in super specificas naturas, & proprietates superaddere oportet, quod sine seminali potentia, cui tantum illud efficere permittitur, superaddere omnino est impossibile.

Quid tandem in medicina præstare valeat philosophorum arcanum, apud omnes artis peritos est in confesso. Si etenim metalla cuncta penetrare valet, quidni humanè corporis

corporis excrementa valde minori crassitie
 duritieque prædita penetrare poterit? atque
 hinc viscerum, cutisque totius obstructos
 meatus referare, ac emundare valebit? Et id
 quidem dosi perminima, tum ob sui incre-
 dibilem tenuitatē, tum etiam ob naturæ in-
 situm ignem multiplicatum, substantiæ que
 indissipabilem fixitatem, quæ tamen ob hu-
 miditatis radicalis copiam facilè in actionē
 duci possit levis cuiuscumque caloris mini-
 sterio, nec id per se solum exequi potis est,
 sed & reliqua mistorum genera ad hoc idem
 præstandum longè reddit efficaciora, quam
 fuerint in propria natura. Id autē efficit ci-
 tissimè, mirabilem enim actionem possidet,
 nec inèrito subiectum plenum admirabili-
 tatis perhibetur, mi aculorum naturalium,
 non divinorum effector potentissimus.

De Salis Tartari Virtutibus.

DISCEPTATIO

DECIMA SECUNDA.

Quid Sal Tartari, sive aliud consimile
 præstare valeat in metallis minimè venit
 exami-

examinandum; cum illud momenti quid esse nequeat: quamquam nonnulli, sed perperam, aliquid magni illo efficere se posse sperarunt quantum ad transmutationem, cum nihil actionem aliquam habere possit in id, ad cuius interiores missionis substantias pertingere nequit. quare extrinsecus tantum percurrens illorum maculas abstergere, colores accidentales immutare, corpus aliquatenus à priori statu leviter alterare, & id genus consimile parere quidem potest, atqui seminalem virtutem sic transmutari nullatenus est possibile; quinimmò nec in suo fixitatis ordine aliquid ad medicinae opera nisi valde debiliter conducere experientia cognitum est: si enim valido igni resistere sat potenter videtur, qua ratione ab humani corporis imbecillo superari, & ad actum, ut Medici loquuntur, deduci valebit? Alimenti quidem vicem subire, ciborumque normam gerere posse concedimus: at medicamenti vim potentiolem ac velociorem exercere non poterit. hoc enim vincere, illud vinci oportet, hoc via modoque cōsueto, illud insueto procedit: quod ni fiat,

impos-

impossibile quoque erit ægritudines depel-
 lere: quod si in spiritum, & volatilitatem du-
 catur, non tantum per se, sed etiam per plu-
 rima sibi solutione connexa varios morbos
 curare, ac morborum causas eliminare pote-
 rit, non quod sic exoticam qualitatem ab
 illis sit adeptum, sed quod substantiam quo-
 que per eiusmodi spiritum dissolutam ac sibi
 cunitam in penitiores viscerum ductus
 trahere valeat. quod si metallicum id fue-
 rit, dummodo non sit aurum, quod ob sui
 fortissimam mitionem à nulla re, præter
 unicam jam dictam illi simillimam dissolui-
 tur, impossibile non est aliquid corporeæ
 substantiæ abradi, atque ita disponi, ut in-
 terior ignis cum viscerum insita virtute il-
 lude vincere facilè possit: nec requiritur mi-
 tionis profunda penetratio, nec ultima dis-
 solutio ad morbos occultiores abigendos,
 immò nec ad nutritionem, cum sæpè vide-
 antur proprietates alimenti in aliti substan-
 tia sensibiliter immutatas permanere; quod
 qua ratione contingat in orthophysicorum
 tractatu demonstratum est sufficienter.

In hoc autem à liquore Alchaest spiritus
 hic

hic salis distare compertus est. quod ille solutis non commisceatur licet penitiores rerum sinus ac recessus permeet. At sal hoc volatile, Alchaliū, nec tam profunde pertingat, nec à solutis facilè separabile: non æquè tamen omnia dissolvit, sed pro majori, vel minori mistorum cum illo similitudine, ac pro fortiori, vel debiliori mistione diversa ratione operatur.

Cum Acidis igitur ad glandularum sub intestinis in mesenterio existentium, venarum lactearum, ac Pancreatis infartus. Cum Amaris ad Hepatis. Cum falsis ad Renum crassiora excrementa dissoluenda proficius hic spiritus invenitur. Ad Lienem vero, similiaque viscerum longe magis distantium, quam prædicta sospitibus viribus non pertinet immediatè, cum in tam longo itinere, vel sanguini commixtus hebescat, vel excrementis inhærens priusquam illuc perveniat, extra corpus cum illis expellatur. Hinc fit ut pluribus expellendis ægritudinibus efficax reperiat, febribus præsertim, quæ ex sanguinis dissolutione ob nimiam ipsius rarefactionem ex cordis motu, cruo-
risque

risque circulatione impedita, ut plurimum
 proficiscuntur, quod tripliciter evenire po-
 terit. Vel ex partibus corporis ductus com-
 primentibus, ut in apostematibus: Vel ex-
 crementis sibimet ipsis copia vel crassitie,
 seu lentore vias ad consuetum exitum inter-
 cludentibus: Vel ipso sanguine crassefa-
 cto, vel nimis quam par sit quomodolibet
 rarefacto. Ex his enim omnibus sanguinis
 elementa dissoluuntur, & ignis, qui prius li-
 gamine, ne sentiri posset, cohibebatur, liber
 redditus, viribus reparatis furens exardescit.
 Quod si obice deleto cruori via reddatur
 aperta, cuncta mitescunt, sanguis in ordi-
 nem redigitur, ac febrilis calor extinguitur.
 Hoc autem efficit sal volatile, dum sua te-
 nuitate velociter viscera permeat, obiecta
 impedimenta dissipat, atque dispergit. De
 quibus omnibus latius in orthomedicorum
 tractatu.

Pluribus consimiliter ægritudinibus de-
 pellendis aptissimum sal illud experiemur,
 dum viscera ad nutrimenti defecationem
 destinata peruia redduntur, & ab excremen-
 torum infartu repurgantur, ut fæces, quæ
 jugiter

jugiter per illa generantur , & ad consueta
 loca quasi cloacas expellentur, liberum, &
 expeditum transitum inveniant. Sic enim
 fanitatem amissam reparari posse constat,

*De Similitudine , & Convenien-
 tia liquoris Alchaest cum Mercurio
 Philosophorum , & quid sit in primam
 materiam duci.*

DISCEPTATIO
 DECIMA TERTIA.

DUbitandum non est, quin subiectum
 & materia prædictorum solventium ab
 initio , antequam quidquam ars super illa
 operetur, eadem omnino sit: at multum di-
 scriminis inter utrumque reperitur , si eo-
 rumdem processus attendimus , ut superio-
 ribus Disceptationibus sufficienter expolui-
 mus, Iam de similitudine , & convenien-
 tia amborum nobis hoc loco differendum
 est. Hic enim fuit præsentis nostri susce-
 pti la-

poti laboris ab initio finis principalis, ut sci-
 licet plura, in quibus illa duo verè conveni-
 ant, aut discrepent, apprimè cognoscantur;
 ut in posterum hîc errari, sicut hæctenus
 plerisque contigisse sensimus, difficilimè
 possit, quæ non solum in materia, in qua non
 similitudo tantum, & convenientia, sed
 identitas, uti dictum est, existit; sed in opera-
 tione similitudinem non identitatem inesse
 præmonemus, cum inuicem è directo expo-
 nantur: quoniam hæc artificialis est: illa na-
 turalis. At in operandi modo talis inest
 similitudo, ut facillimè decipi quisque etiam
 non mediocriter intelligens possit: descri-
 ptio enim unius ita alteri adequatæ compe-
 tit, ut vix discrimen internoscatur: siquidem
 utrumque opus circa idem, ut dictum est,
 subiectum exercetur: utrumque similibus
 loquendi formulis, ac nominibus indigi-
 tatur, uti sunt illa: Spiritus, Ignis aqueus.
 Aqua ignea. Universale soluens. & id ge-
 nus alia: utrumque per ignem, utrumque
 soluendo, atque coagulando; utrumque pa-
 riter longum, ac tædiosum, investigatione
 difficile: in utroque materia subiecta ad na-
 turam

turam valdè à priori diversam redigitur, in primo namque suo naturali statu, antequam quidquam ars in illam operetur, unicam solum habet naturalem propensionem, ad quam ab ipsamet natura, obstetricia solum artificis manu pervenire valet, sicut hoc idem in quibusvis naturæ subiectis observare licet: quodlibet enim pro varia specie ac virtute interna seminali ad suæ speciei conservationem, ac propagationem tendit, non alienæ: at per artem multipliciter, sed violenter, & extra naturæ suæ prædestinationem protrahi potest, ut in grano tritici apparet: quod ex natura sua ad triticeam speciem multiplicandam inclinatur; per artem tamen in varios, ac diversos usus violentia quadam perducitur. Cum ergo res ita se habeat, artifices tamen dum Hermetici lapidis magisterium occultare conantur, ita versatili loquutione utuntur, ut valde facili negotio in varios sensus eorum intentio detorqueri valeat; in nullo tamen eiusmodi loquendi stylus aptius, & convenientius applicari potest, quam in confectione liquoris Alchaest, etiamsi longissimè distent.

Præterea concordant ambo in virium
 suarum admirabilitate, utroque siquidem
 præparata subjecto, effectus demonstrantur
 maximè admirandi. Cum enim hoc, sicut
 & aliud, tenuissima præditum sit substantia,
 mistorum corpora intimè peruadit, illa in
 diuersas substantias priori simpliciores, ac
 tenuiores discerpens, ad utiliores, perfectio-
 resque usus, pro humanæ necessitatis indi-
 gentiis; pluresque alias obtinent conveni-
 entias hic non enumerandas; inter quas ta-
 men illa reticenda minimè videtur, quæ ad
 occultam ipsorum indagacionem non pa-
 rum conducit. Etenim in utroque magi-
 sterio quædam fit ad primam, ut aiunt, ma-
 teriam reductio, in qua re id summopere ad-
 notari velim, non solum per enarratum li-
 quorem corpora in primam redigi materi-
 am, uti monuimus, idest in varias, ac simpli-
 ciores substantias pro mistorum naturæ di-
 versitate, quæ divisio, reductio putatur in
 materiam primam, sed quia substantiæ ipsæ
 reductæ fluentes conspiciuntur; tametsi
 Mercurius vulgi ab illo figitur, hoc est in
 igne permanens redditur; in qua re
 perspi-

perspicuum fit, substantias quasdam æquè ac
 Mercurium homogeneas in varias partes
 haud esse secabiles, uti aurum, aqua, arenæ
 quædam species, & quædam alia naturæ
 eiusdem, quæ partium divisionem non ad-
 mittunt, quemadmodum illa sunt. quæ tam
 fortem mistionem seu simplicitatem non
 possident. Non tantum itaque corpora
 hæc liquore illo sic resolvuntur, sed ipsa pa-
 riter materia liquoris, dum præparatur, in
 primam retrahi materiam creditur, dum per
 magisterium artificiale solutionis, & coagu-
 lationis in aquam crassam diaphanam redi-
 gitur vulgari aquæ non absimilem, ex qua
 prædictus liquor corrumpitur ac superatur,
 dum illum in aquam elementalem inutilem
 transmutat; tunc vero quædam ab ipso se-
 paratur pinguedinosa crassities, in qua igne-
 am suam ac solventem virtutem extitisse
 crediderim: nec mihi constat adhuc, quare
 transmutationem hanc reticuerit Helmon-
 tius, qui id tantum protulit, quod quamvis
 dictus liquor incorruptibilis penè videatur,
 à suo tamen compari in servitutem reduca-
 catur, ac transmutatur, nec compar hoc re-
 velat,

velat, quod elementalis est aqua ex qua mihi
 experimento innotuit liquorem corrumpi.

Id autem maiori indagine, & adnotatio-
 ne dignum admoneo, quod jam omnibus
 auriferæ artis indagatoribus sum revelatu-
 rus, quod in Hermetici secreti præparatio-
 ne, omnium scriptorū consensu, necessaria
 est similis in primam materiam reductio, si-
 ne qua finem obtinere petitum, est penitus
 impossibile, quæ non est in aquam diapha-
 nam, qua cuncta mista tamquam ex funda-
 mentali ac originali elemento constare fal-
 sò putavit Helmontius, sed in substantiana
 purissimam maximè homogineam, volati-
 lem, digestam, & opacam atque etiam innati
 caloris plurimum habere dicimus, super-
 fluitatibus, quibus in suo naturali statu sca-
 tebat, emundatam; non quia sui loci defectu
 ex accidenti fuerit infecta pueri leprosi si-
 militudine, quod plures vel gravissimi Au-
 ctiores voluisse videntur; sed ex vi seminis,
 ut alibi apertius disputabitur, atque id re-
 ductio in primam materiam dicitur, cum
 existimaverint illam esse materiam metallo-
 rum generationi propinquiore, in qua re-

E

misticæ

mysticæ occultationis exemplum occultere,
 alioquin, ut verba sonant, falsa iudicanda
 sunt; cum prædictum subiectum, ex quo pri-
 ma extrahitur materia semen suum speciale,
 per naturam obtinuerit, quemadmodum in
 vegetantibus etiam idem innotescit: hæc
 enim in primam resoluuntur materiam, cum
 ad novam generationem per naturam ut ef-
 ficientem, & per artem, ut ministrantem in
 eorum cultura germina sua proferunt; per
 hanc tamē generationem non in alienā ten-
 dunt sobolē, sed in propriā ac genuinam: ita
 pariter & in metallis; non enim ferrum, v. g.
 ideo tale, quia vis spiritualis ab excremento
 suæ stationis prohibita fuerit à fine, quo de-
 stinabatur, sed quia illa talem sibi assumpsit
 elementalem massam ex qua, in qua, & per
 quam suas posset naturales operationes ex-
 exercere; alioquin sequeretur non unicam esse
 ferri speciem, cum accidentia, quibus spiri-
 tus ille architectonicus prohiberi posset,
 etiam sententia illorum, qui contrarium su-
 stinere videntur, plura sint, ac multiplici ra-
 tione in subiectam materiam intrudi que-
 ant: quare etiam si ex hoc metallo philoso-
 phorum

phorum dictus mercurius extraheretur, & ad suam naturalem multiplicationem, & finem iterum duceretur, licet id sit impossibile, nihilominus ex illo nihil aliud produci possibile foret, nisi species ferrea, dummodo ab alia spirituali vi potentiori evicta non fuerit. Non tamen negaverim posse contingere, quin seminalis spiritus possit à suo itinere accidentaliter exorbitare alicujus necessariæ circumstantiæ defectu: sed tunc negabimus productum esse speciem ordinariam, & naturæ consuetam, sed monstruosam, & notham; quod tamen de ferro dici nequit: monstra etenim rarissima sunt, ac vix duo æqualiter diversis locis, & temporibus experimento deprehenduntur, quod & in vegetantibus, & animalibus pariter observari licet, hinc est, quod & philosophicam præparatam materiam ulterius deducere per naturam, & artem est impossibile sine additione solaris fermenti, cum sine hoc suæ prædestinationis ultimum attigerit. Dicitur autem universalis multipliciter, at præcipuè, quia credita sit per additionem alterius metallici seminis ad quam

E 2

cumque

cumque metallorum speciem redigi posse, cum in ultima suæ plusquam perfectionis fixatione altera fermentatione opus habeat, quam Lullius secundam appellat, sine qua nec aurum, nec argentum exhibit: alioquin nisi fermenti vas super fermentandum prævaluerit, ad speciem hanc, vel illam metalli redigi minimè valeret. Et hoc arcanum sicut dignissimum est, ita ab auctoribus non ita clarè detectum esse per eorum scripta apparet.

Præterea metallicum germen seu corpus originale ac primum metallorum in subterraneis locis, ubi naturaliter illa generantur, duplici nomine universale dicitur; tum ratione efficientis intrinseci; tum ratione materię corporalis, in qua illud operatur. & ratione quidem efficientis, quia metallum non generatur naturaliter ex metallo, sicut stirpes, & animantia ex suis individuis mediante semine, sed ex spiritu stellarum immediatè in minerarum cavernas effuso, à quo individuum metallicum immediatè profluit, & in illo quiescit non ulterius progrediens, nisi per artem in Philosophica genera-

neratione, ita per ignem disponatur, ut vis seminalis per eundem ignem aucta prolifica reddatur, quod tamen per solam naturam est impossibile. Cum igitur germen illud prædictum ex spiritu universali nondum in aliquo corpore ligato in generationem sibi debitam urgeatur, imediatè universale jure dicetur, non tamen quia singula metalla ex unico singulari spiritu universali producantur, sed quodlibet ex suo speciali, sicut quodlibet plantarum, & animantiū individuum; quamvis nomine tenus dicantur ex mercurio cuncta progigni; at mercurii in singulis metallis essentialiter ac specificè differunt: non dissimili ratione ac plantæ, quæ licet omnes ex ligneo corpore, ut & animalia ex carneo conflentur, lignum tamen à ligno, sicut caro à carne essentialiter distinguuntur, quod idem fit in metallis, quæ quamvis videantur ex mercurio prodiisse, nemo tamen sibi persuadeat ex mercurio vulgi, nec ex mercurio quodam universali prodiisse, sed singula ex singulari, & proprio suo semine, quod mercuriale apparet ex similitudine ad sensus, sicut & in lignis prædictis, & car-

nibus, quæ in quibusdam accidentibus conveniunt, sed in natura essentiali intrinseca specificè distant.

Ratione tamen materiæ subiecti dici quoque possunt metalla ex universali corpore conflare, quoniam non ex corporeo semine parentum, sicut in plantis, & animalibus fieri apparet: at immeditatè solum ex alimentis per ignem præparatis ac dispositis, & in vaporosam substantiam in unionem redactis: & hoc ideo, quia in his non sunt instrumenta; quibus seminale corpus in ipsis intrinsecus ad novam prolem edendam conficeretur.

Cum igitur in prædictis, & in aliis pariter ambo illa magisteria maximè convenire videantur, non mirum videri debet, si quis in errorem facilè incurrere queat, sicuti de facto prædicto Auctori, & aliis etiam contingit, alterum pro altero accipientibus, quod ne in posterum contingat, eorum quoque differentias subnectere oportebit.

De liquoris Alchaest, & Mercurii Philosophici discrimine.

DISCEPTATIO
XIV. ET ULTIMA.

Similitudines, atque convenientias inter duo prædicta magisteria quamplurimas esse ostendimus, & multò plures etiam addi potuissent, non quidem in subiecto, in quo non tantum similitudinem, sed omnimodam identitatem inesse monuimus, sed in operandi methodo: at si qui penitus eadem scrutati fuerint, superficialiter, & extrinsecè invicem convenire apparebunt, cum in rei veritate plurimum, & longissimè distent, tum ratione effectuum ab ipsis procedentium.

Quamobrem cunctis arcana hæc inquirantibus summopere proficuum esse duximus, si differentias quoque inter utrumque opus patefaceremus. nimis vero tædiosum

foret ac indecens etiam, & singulas differentias singillatim recensere, sed eas dumtaxat, quæ utiliores ac principaliores videbuntur.

Differunt ergo primum, quod liquor ille prædictus soluens est merum artis opus. Philosophicus Mercurius, sicut & lapis perfectus solius est naturæ modico artis iuamine. Deinde quia in hoc subiectum ulterius perficiendo ducitur. In illo è contra destruendo à priori naturæ statu removetur. Liquor ille præterea in fine suæ præparationis volatilis, & ab igne fugiens est. Mercurius vero dictus in suæ plusquam perfectionis complemento finali fixissimus est; quamvis in penultimo termino regenerationis sit etiam fugitivus, & facile etiam alterabilis, nisi per sibi gratum ferculum iuvetur, quo ad stabilem fixitatem, & permanentiam ducitur.

Illæ sub aquæ forma finaliter conspiciendum se præbet. Hic vero sub forma crassa, viscida, & fluida. Quamvis enim hic quoque in suæ operationis cursu semel videatur sub specie aquæ elementalis diaphanæ, hoc solum

solum evenit in naturali sublimationis circulatione, cum ad ultimum perfectionis non pervenerit. at aqua illa extra vas ab Artifice tractari nequit sub eadem forma, quoniam aqua est re ipsa non elementalisis, sed metallica ex vapore philosophici subiecti existentis inferius orta. hic enim iugiter in sublime scandens ibidem condensatus nunc roris, nunc guttarum maiorum, aut minorum effigiem præ se fert, quæ guttæ subinde auctæ diversos riuulos pariunt ad ima fluentes, rursusque resurgunt longo tempore sic ascendentes, ac descendentes, & hoc vase arctissimè sigillato, cui si quid vel minimum rimulæ contigerit, illicò desinit vaporis ascensio ad fundum, unde processerat, recidentis, quod Amico experienti bis casu quodam accidentali successit, cuius causam diù investigans hanc fuisse crediderim.

Cum enim suspicarer opus penitus destructum, vel saltem debilitatum, existimans aliquid per rimulam evanuisse ob sibilum, qui clarè percipitur, inveni nihil detrimenti sensisse materiam, quæ novo vase, ut prius

optimè obturato, recondita non minori po-
 tentia prædita circularem sublimationem,
 ut prius, exercebat: quare intellexi, sibilum
 non ex vaporis metallici exitu provenisse,
 sed aeris, hic enim dum in inferiori parte ex
 fontinæ calore rarefcit, & ex vapore ab ipsa
 surgente extruditur, in superiori condensatur,
 ut scilicet aeri rarefacto, & in vaporem
 redacto per ignem subiectum, locum cedē-
 do præbeat. Hoc verò sensu deprehenditur,
 non solum in vapore pulcherrimum iridem
 pariente, sed in subiecto limpidissimo, cœli-
 que colore fulgente fonticulo visibiliter
 tumefacto; quare necessario supernus aer
 modicè refrigeratus, & novo succedente
 continuè vapore compressus densatur, &
 crassescit, ut hinc reddatur aptus ad gravem
 vaporem metallicum sustinendum, si nul-
 lus pateat egressus, alioquin exiens aer dum
 ad naturalem statum, a quo violenter de-
 nuò redit, qui reliquus est rarefcens ineptus
 est ulterius, ut vaporem gravissimum firmi-
 ter sustinere valeat, ideoque ad radicem
 recurrens evanescit, interim opus nullate-
 nus infirmatum deprehenditur; nam vase
 recentis

recenti occlusa materia iterum eodem modo circulariter se movet, donec tandem in fine quiescat, & planè figatur.

In Alchaest vero non ita se res habet. Hic enim post suum ultimum perfectionis terminum sub aquæ forma remanet semper nullatenus coagulabilis neque per se, neque per aliud additamentum: sicut enim cuncta quæquæ mista dissolvit non in elementa; sed in partes substantiales simpliciores: ita per nullum repatitur ullatenus, sed ab omnibus omninò separatur.

Ad hæc opus Alchaest igne vehementi paratur. At opus physicochemicum igne non solum imbecillo indiget, sed maximè remisso, usque adeò, ut si quid limites excedat, actum sit de felici successu: nec maius arcanum profundissimè ab Artificibus occultatum in tota praxi reperitur, quam in igne per suos gradus, & puncta temperando.

Illud quoque difficile est intellectu, arduum, atque in suo Magisterio laboriosissimum.

simum. At hoc obscurissimum, & implicatum ita, ut vix deprehendit queat, sed postquam integrè cognitum fuerit in sui operatione, facillimè peragitur, ut nemo, nisi qui viderit, credat.

Liquor Alchaest metalla imperfecta in maiorem imperfectionem deducit, quantum ad naturalem statum, dum ea in diversas substantias dispescit, licet quantum ad medicas virtutes spectat, illa potentiora, ac efficaciora ægritudinibus arcendis reddat.

At philosophicum elixir imperfecta metalla perficit, verèque & realiter transmutat, nec vi medica debiliori pollet, immo longe maiori, ut nulla hæctenus inventa medicina fuerit illa tutior atque sublimior. hoc autem non leviter est adnotandum, ne quis sibi falsò persuadeat, sicut & Helmontius in hac re deceptus quoque fuisse videtur, per prædictum artificialem liquorem posse philosophicam medicinam ad metalla verè, & non sophisticè transmutanda ullatenus præparari, quinimmò per opus Alchaest subiectum physicochemico magisterio necessarium per

um per naturam magna sollicitudine compositum, mirabilique proprietate dotatum à suis proprietatibus, & virtutibus illis per naturam inditis longissimè removetur, adeo, ut amplius ad priorem conditionem redigi nulla ratione valeat; quamobrem impossibile penitus erit, ut per liquorem illum, aut illius praxim, opus physicochemicum compleatur: hoc enim in eo potissimum consistit, ut subiectum ita suaviter, ac ingeniosè tractetur, ut ne minimum quid detrimenti sentiat. Alteratur quidem perfectivè, sed ita leviter, ac parcè, ut interior vis spiritualis seminis, atque corporea elementorum compago nihil omninò labefieri per sua signa clarissima innotescat, quod quidem facile evenire potest, & quantumcumque minima læsione labile subiectum tangatur, statim inquinatur, infirmatur, & necatur, & operationi profus inhabile redditur, quod satis apertè revelatum est à Bernardo Comite Trevirensi in epist. & à nobis in ortho-chymicorum tractatu. Ultimum tandem discrimen est inter utrumque, quod physicum ad morbos quosuis curandos efficacissimum

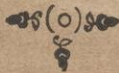

simum fuerit semper habitum, & deprehensum, præter alias, quas possidet vires summo opere admirandas. Sed alterum artificiale per se ipsum nescio ad quid interius assumptum valeat, cum nec Paracelsus, nec Helmontius de illo periculum aliquod sese fecisse recenseat: nec ipse pariter sum expecturus, cum arcana, quæ innumera ex ipso parantur, satis esse possint, alioquin liquor usui tali deficeret paulatim. In arcanis vero parandis potentiam, & virtutem semper eandem conservat, nec imminuitur.

Aliud præterea discrimen addi potuisset, quod nempe physicum opus multiplicativa vi à seminali potentia procedente polleat. Artificiale vero, utpote in quo seminalis potestas perit, nec in se, nec in iis, quæ solvendo tetigerit, multiplicandi virtutem ullam possideat, quod tamen data opera omisimus, cum dubitari possit, num virtus ea multiplicandi in Mercurio philosophico verè reperiatur, nec ne? cum ei non sit ab auctoribus tributa, sed solum Elixiri perfecto, & ad finale complementum deducto. de

cto. de qua re alibi proprio loco disputa-
bitur.

Atque hæc sunt, quæ Artificibus pensitan-
da offerre voluimus; ne deinceps tam turpi-
ter hallucinentur, aut ab aliis vel imposto-
ribus, vel ignaris decipi queant. Et ut etiam
in utroque magisterio aliquid aliud ex me
didicisse sentiant, quod à Paracelso difficul-
ter, ac difficilius ab Helmontio retraxissent,
cum uterque palam professus fuerit, se nihil
de his magisteriis revelaturos. Verum de
physicochemico magisterio copiosius pro-
priis tractationibus me plurima hæctenus
in obscuro delitescencia revelaturum pro-
mitto. Si vitam Nobis paulò diuturniorem
incolumemque concesserit Deus Opti-
mus Maximus, cui soli laus, gloria,
& sanctificatio in æternum.

Noi Reformatori dello Studio di Padoa.

HAvendo osservato per fede del P. Commissario del Sant' Officio non esservi nel Libro intitolato, Clara fidelisque admonitoria Disceptatio Practicæ Manualis experimento; veraciter comprobata de duobus Artis, & Naturæ miraculis, de Ludovico de i Conti da Macerata, cosa contro la santa Fede, e parimente per attestato del Segretario nostro niente contro Principi, ò buoni costumi, concedemo licenza, che possi essere stampato, dovendo osservarsi gl' ordini, & esserne presentate due copie &c.

Dat. dal. Magistrato nostro. li 3. Giugno 1661.

(Gio. Donato Reformat.

(Battista Nani Gau. Proc. Reformat.

Alem. Ang. Donini Secr.

CA-

C A T A L O G V S
T R A C T A T V V M,

Quos Auctor propediem, se
Typis spondet editurum.

I.

ORthophysicorum libri tres, in quibus
Nova Rerum Naturalium Disquisitio
proponitur Methodo breviori, clariori, dili-
gentiori, ac firmiori, quam ab alio quocum-
que, seu ex Veteribus, seu ex Recentiori-
bus, Auctore, hucusque præstitum fuerit,
indeque Physica genuinæ puritati, priori-
que suo splendori restituitur. Opus sanè
cunctis veritatis Sectatoribus non minus
utile, quam gratum.

II.

Mineralium naturæ operum recens in-
vestigatio, qua metallorum potissi-
mum

mum principia, causæ, proprietates, generationes, generationumque modi fideliter explanantur. Methodo breviori, clariori, diligentiori, ac firmiori, quam ab alio quocumque, seu ex Veteribus, seu ex Recentioribus, Auctore hucusque præstitum fuerit. Opus sanè cunctis veritatis sectatoribus non minus utilis, quam gratum.

III.

ORthomedicorum libri duo: in quibus Orthophysicorum principiis præsuppositis nova Rerum Medicarum Disquisitiono proponitur, Methodo breviori, clariori, diligentiori, ac firmiori, quam ab alio quocumque, seu ex Veteribus, seu ex Recentioribus, Auctore hucusque præstitum fuerit: indeque Medicina genuinæ puritati, priorique suo nitore restituitur. Opus sanè cunctis veritatis Sectatoribus non minus utile, quam gratum.

IV.

ORthochymicorum libri tres: in quibus Orthophysicorum principiis præsuppositis Rerum Chymicarum Theoreticalis Dis-

Disquisito proponitur, Methodo breviori, clariori, diligentiori, ac firmiori, quam ab alio quocumque seu ex Veteribus, seu ex Recentioribus, Auctore, hucusque præstitum fuerit: indeque Chymica genuinæ puritati, priorique suo candori restituitur. Opus sanè cunctis veritatis Sectatoribus non minus utile, quam gratum.

V.

OEdipus Chymista consolatorius, dicta quamplurima, quæ in Sophorum scriptis, Chymicorum præsertim, tum Veterum, tum Neotericorum celebrioris nominis auctorum inveniuntur obscura, difficilia, typica, parabolica, mystica, kabalistica, ægnimatica, alioque modo implicata, illuminans, facilitans, declarans, explanans, enodans, enucleans, reserans, ac explicans: ut hinc multo faciliori negotio Chymici tractatus post hac intelligi possint.

VI.

OEdipi Chymistæ consolatorii fabulas penè omnes, quæ in Ouidii metamorphoseos libris conscribuntur, genuino chymico

mico sensu , ad quem solum insinuandum à
suis primis Inventoribus excogitatae fue-
runt, candidè interpretantis pars altera.

VII.

DE Ovo Trismegisto: unde Phœnix ille
sempiternus Avis physicochemica re-
generatione excluditur ; physicaque plus-
quam perfectione completur, ac cœlica pro-
pagatione augetur. Sive de universo phi-
losophici lapidis tertriuno opere liber.

VIII,

ALPhidii Philosophi Vetustissimi , ac
Præclarissimi libellus chymica myste-
ria fidelissimè complectens. Cui titulum
fecit Clavis Sapientiæ Maioris. nunc
primum scholiis perutilibus illustratus.

VENETIIS, Per Franciscum
Nicolinum. 1661.

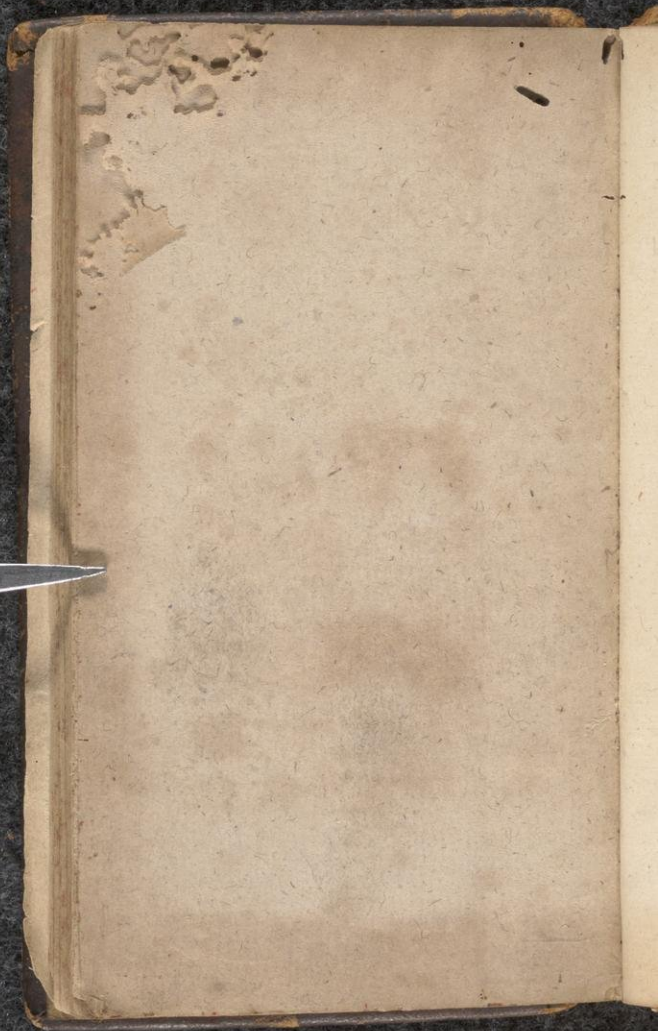
Superiorum permissu.

um à
fue-

ixille
ca re-
pluf.
a pro-
phi-

, ac
yfte-
ulum
nunc

um

12

MKV

T R A G O E D I Æ VII.

Inà cum omnibus græcis Scholiis

ad calcem dextæ.

Ëditio Postrema.

CANTABRIGIÆ,

Excudebat F. P. prostant Londini apud
Job. Scott. 1673.

The Library
University of Wisconsin

Duveen Collection

Purchased 1951

